Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 70. szám. Vasárnap, márczius 22.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A commune ünneplése.

(dr. V.) Mig a müvelt Európa jelentékeny része az emberi jogokért vivott ujkori küzdelemnek, a márcziusi szép napoknak emlékét ülte, addig egy szintén nem jelentéktelen rész a század legrémesebb eseményének, a commune-nek emlékét ünnepelte. Nemcsak a franczia, hanem a német szocziáldemokraták lapjai is vezérczikkeztek arról az eseményről, mely a világtörténet lapjain kitörölhetetlen szennyfolt marad, s melyet annak idején magok a német szoczialisták is elitéltek vagy legalább inopportunusnak tartottak.

Az a körülmény, hogy Németországban is nyiltan ünnepelhetik a párisi commune emléknapját, mutatja a veszély nagyságát, mely a társadalom békéjét, sőt a mai társadalom létét fenyegeti. Még kétségbeejtőbbnek tűnik fel a helyzet, ha megfigyeljük az ünneplés módját.

A német szocziáldemokraták vezérlapja, a »Vorwärts« a commune évfordulója alkalmából úgy ünnepeli a szocziáldemokracziát, mint legfőbb erősségét a tulajdonnak, a családnak, a rendnek, az erkölcsnek és a kulturának.

Proudhonnak ismeretes mondása: »a tulajdon lopás«, egyik legfőbb alaptétele lett a szoczializmusnak. A besanconi nyomdász tulajdonképpen csak a rentejövedelem és az öröklött birtok jogosultságát tagadta, mikor azt a büszke röpszót kimondotta. Utódjai annyira mentek már, hogy csak a keserves testi munkával szerzett tulajdont tartják jogosnak, az értelmi munkától minden jogot megtagadnak, utópisztikus terveik a magán tulajdon teljes lerombolása nélkül keresztül nem vihetők és ennek daczára azt merik mondani tanitásukról, hogy az legfőbb vára és erőssége a tulajdonnak. Ekkora ámitás és farizeismus csak a szabadkőmüveseknél található.

A családról, a házasságról a szocziálistáknak tulajdonképpen fogalmuk sincs. Nekik kevés a polgári házasság is. Szerintük a házasság magán szerződés, melyhez sem az egyháznak, sem az államnak nincsen köze. A szerződőfelek addig élnek együtt, ameddig nekik tetszik. Ők nem állnak meg a féluton, mint a liberálisok, hanem van bátorságuk levonni a következtetést a liberalizmus tanitásából.

Ha egyszer a házasság nem szentség, hanem polgári szerződés, — ha továbbá a házasság nem felbonthatatlan életközösség, hanem legalább is 27 okból felbontható szerződés, akkor ne legyen abba beleszólása senki másnak, mint a szerződőfeleknek. Majd elvégzik ők egymásközt, mint a bagóhitü czigányok a fűzfa alatt. Még ez sem elég nekik. A szoczializmus legfőbb képviselői: Bebel, Liebknecht, birodalmi gyülési képviselők nyiltan hirdetik a szabad szerelmet. És azért azt prédikálják az ő tanitásukról, hogy az a legfőbb erössége és őre a családnak és az erkölcsnek!

Nem titkolják, hogy politikai czéljuk a társadalmi rend felforgatása, a forradalom, ideáljuk a commune. Az egyháznak és az államnak, a köz- és magánjognak, a rendnek és a fegyelemnek nincs egyetlenegy paragrafusa, amit kimélnének. Alapjából akarják felforgatni a mai társadalmi rendet. Ez az egyedüli, amiben elvileg különböznek a liberalizmustól. A liberálisok jogosnak tartanak mindent, amit a törvény megenged. Ellenkezzék az bár a természet törvénynyel vagy az isteni joggal, a józan észszel vagy az egyén veleszületett jogaival, — ha a parlamenti többség törvénybe igtatja jogos és kötelező. Vakon követik a franczia köztársaság volt elnökének, Casimir-Perrier tanitását: »A szabadság a törvénynek despotizmusa, — törvény pedig az, amit én a parlamentáris többséggel azzá teszek.« A szoczialisták előtt pedig sem az államnak, sem a törvénynek semmi tekintélye. »Umsturcz,« felforgatás a bevallott czéljuk, revolutio, commune az ideáljuk. És azért ugy adják ki magukat, mint a rend legfőbb várát és erősségét

Szoczialismus és kultura — egymástól nagyon távol eső fogalmak. A rombolás nyomában bajosan jár kultura. Különben is kinek lenne — abban a szoczialisták által álmodott állomban — kinek lenne ideje és kedve a tudományok müvelésére, mikor reggeltől estig gyári munkás módjára kell dolgozni kivétel nélkül mindenkinek?! Ha sikerülne valaha pedig ezek az eszmék mind nagyobb és nagyobb tért hóditanak, megvalósitani a szocziál-demokraczia tanait s azokra épiteni a társadalmat, akkor le kellene mondania az emberiségnek a tudományok előmozditásáról, a kultura fejlesztéséről. És azért van bátorságunk azt kiáltani a világ fülébe, hogy ők képezik a kultura várát.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A libapásztor.

Irta: **Sudermann Hermann.**

Már egy idő óta csodálkozva hallgatom szavait, kedves barátom! Hiszen ön máskor még jobban törekedett arra, hogy a dolgokat a maguk valóságában felfogja, mint én. Honnan vannak most ez ideális csalódások, melyeknek ön az érzés világának kutatásánál teljesen átengedi magát?

Azt hiszem, hogy erre ismét a mindent kiegyenlitő demokratikus hangulata vitte önt!

Ha jól értettem meg, ön azt állitja, hogy a különféle társadalmi osztályok között érzés dolgában nincsen valamilyen nagyobb különbség, pedig az élet éppen az ellenkezőt bizonyitja. —

Szép volna, ha önnek igaza volna! Az egyenlőség és testvériség ideáljai, a melyeket én mint igazi aristokrata nő — annak nevezett el ön engem — agyrémeknek tartok, megvalósulnának vagy már megvalósultak volna; mert a tudásnak csekély különbsége csak nem képez lényeges különbséget az emberek között.

Hanem inkább az érzés, mint a gazdagság, társadalmi állás és tudás választja el a müvelt embereket az alsó néptől. E különbség oly nagy, hogy e két osztály meg nem értve a másik tetteit, életét, mint két különböző világ polgárai élnek egymás mellett.

Jaj annak, ki azt hiszi, hogy átugorhatik e mélységen!

Ön nem hisz nekem és rázza fejét?

Kedves barátom, tápasztalatból beszélek! Sajnos! Ha elmondhatnám önnek — de miért is ne tehetném ezt? Már sötétedik, künn zug a hideg novemberi szél és én ma harminczadik ősz hajszálam ünnepét ülöm. Tehát elég hangulatom van, hogy felidézzem a tavaszt, ifjuságot és napfényt.

Behunyom szemeimet, ön pedig szépen, figyelmesen hallgasson reám, mert első szerelmemről akarok beszélni. Tudja ön, ki volt első szerelmem hőse? Egy libapásztor, egy eleven libapásztor! Nem tréfálok. Már felnőtt leány voltam, mikor sirtam azért, mert megbántott.

Természetesen mikor szivem először hevült fel érte, akkor még életem azon szakát éltem, a midőn legmagasabb ideálom és boldogságom az volt, hogy mezitláb mehessek. Én nyolcz, ő tiz éves volt. Én az uraság leánya, ő kovácsunknak fia volt.

Reggel, midőn anyámmal és nagyobbik bátyámmal künn ültem a balkonon és kávémat ittam, mindig elhaladt házunk előtt és eltünt a mezőn.

Eleinte csak bámészkodott reám, a nélkül, hogy eszébe jutott volna sapkáját megemelni és csak a mióta bátyám megmondta neki, hogy köszönni is illik az uraság előtt, azóta minden reggel magasra emelve sapkáját egyhanguan kiáltotta: Jó reggelt!

Ha bátyám jókedvü volt, ugy megengedte hogy zsemlyét vigyek le neki, a melyet mindig mohó félelemmel szakitott ki kezeimből, mintha félt volna, hogy vissza vonom.

Milyen volt? Még most is, mintha látnám, előttem áll: Szőke haja, mint valami sárga szalma födél, lelógott napsütötte arczába, kék szemei pedig élénken és ravaszul mozogtak ideoda. Rongyos nadrágját mindig felgyürte egészen térdig és kezében tartotta a hajlékony fűzfa vesszőt, a melybe ő szépen szabályos köröket vágott.

E vessző keltette fel először gyermeki kiváncsiságomat. Megbámultam e vesszőt, mely egészen más volt, mint az én játék szereim és ha elgondoltam hozzá, hogy ezt kezében tartva, mezitláb megy és a libákat hajtja, ezt a boldogság netovábbjának tartottam.

Ez a vessző volt az, a mely közelebb ho-

TAVASZI és NYÁRI idényre előnyös bevásárlás folytán 30%-kal olcsóbban mint bárhol ajánlja

MITTELER EDE FÉRFI SZABÓ ÜZLETÉT

NAGYVÁRAD, OLASZI, FŐ-UTCZA (Orsolya apáczák bérháza.)

Szövetek méterenként gyári áron alól.

Nem tehetünk róla, de önkénytelenül az jut eszünkbe, mikor a magyar egyházpolitika vitzei — »jó« katholikusoknak adták ki magukat, mikor szemforgató ábrázattal hirdették, hogy eszük ágában sincs ártani a vallásosságnak, sőt éppen, előmozditani akarják azt. Ezeknek is sokan hitelt adtak, félő, hogy amazok vakmerőségét is siker fogja követni. Mert az embereknek egy része vakon megy a bátor vezérek után. Ha állandóan és bátran kiáltják füleibe, — elhiszi a képtelenséget is.

Uj bibornokok.

A legközelebbi konzisztóriumot májusról juniusra halasztottak. Ebből az alkalomból a párisi, bécsi, madridi, lisszaboni nunciusok fogják megkapni a bibort. Előbb azonban Msgr. Agliardi rendkivüli küldetésben Moszkvába utazik a cár koronázására. A bibornokokká kinevezendő nunciusok utódaiul Msgr. Caputo, aversai püspököt, Msgr Valfré di Bonzo comoi püspököt Msgr. Francica Nava di Bontifé, brüsszeli nunciust emlegetik.

A kiegyezési tárgyalások.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, báró Jósika Samu, Lukács László és Dániel Ernő miniszterek tegnap déli tizenegy órától délutáni egy óráig tanácskoztak osztrák kollegáikkal: gr. Badeni miniszterelnökkel. Glanz, Bilinski, Ledebur és Guttenberg miniszterekkel. Délután két órától, amikorra már Darányi földmivelésügyi miniszter is megérkezett Budapestről, hatodfél óráig tanácskoztak a vám- és kereskedelmi szerződés ama részei felett, amelyek a két kereskedelemügyi miniszter, illetőleg az osztrák vasutminiszter tárcáinak ügykörébe tartoznak. A főpontok tekintetében létre is jött a megállapodás és Dániel Ernő, báró Glanz és Guttenberg miniszereket megbizták, hogy holnap délelőtt a függőben tartott pontok felől hacsak lehet, jőjjenek tisztába és az eredményről a minisztereknek holnap délután egybeülő plenáris értekezletén tegyenek jelentést. Ez értekezleten majd a vám- és kereskedelmi szerződésbe felveendő állategészségügyi rendészeti határozatokat és általában a két földmivelésügyi minisztert érdeklő kérdéseket is meg fogják vitatni. Meglehet, hogy ezzel a mostani tanácskozások véget érnek.

Ferdinánd fejedelem a szultánnál.

Ferdinánd fejedelem konstantinápolyi utazásáról, a Neues Wiener Tagblatt a következő jó forrásból való értesülést közli: Ferdinánd fejedelem április 26-án érkezik Konstantinápolyba, ahol a szultán rendkivül kitüntető fogadásban részesiti. Lakásául fényes palotát jelöltek ki, amelyet már javában diszitenek is.

Sok nehézséget okozott azoknak a formaságoknak a megállapitása, amelyek közt a találkozás megtörténjék. Ez a kifejezés császári fenség ugyanis hiányzik a török lexikonból; a fejedelmet mint Koburg hercseget megillető királyi fenség cimzést viszont nem találták alkalmatosnak az adott körülmények közt. Végre sikerült megállapodni az altesse royal cimben, s ezentul igy fogják a bolgár fejedelmet hivatalosan megszólitani.

Azt sem tudták egyhamar eldönteni, vajjon ebédeknél vagy menetekben a fejedelem a nagyvezér után következzék-e, mint a hogy ez a khedive konstantinápolyi tartózkodása alkalmával történt, vagy pedig rangban magasabbnak vegyék-e a nagyvezérnél. Minthogy azonban a fejedelmet császári fenségnek is cimezik, hát abban állapodnak meg, hogy rangja a nagyvezérnél magasabb.

Dönteni kellett még afelett is, vajjon a bolgár fejedelem adományozhat-e rendjeleket. Ferdinánd elődeinek ez nem volt megengedve, Sándor fejedelem adott ugyan egyszer egy bolgár rendjelett III. Sándor cárnak, de a porta ezt csak magasabb szempontból türte. Bolgár rendjelek egyátalán csak husz év óta vannak s ezek is csak a szultán beleegyezésével adományozhatók. Most a szultán megengedte, hogy Ferdinánd fejedelem tetszése szerint osztogathasson rendjeleket, uj rendjeleket azonban a szultán engedelme nélkül nem alapithat.

A fejedelem a konstantinápolyi ünnepségek után egy török yachton Odesszába utazik, honnan Pétervárra megy. Vele lesz Sztojlov miniszterelnök, Petrov hadügyminiszter és mintegy husz tagból álló kiséret. Hire jár annak is, hogy a szultán a fejedelmet nagy rendjellel fogja kitüntetni, a fejedelem asszonynak s Boris hercegnek pedig gyémántokba foglalt arcképét küldi.

Ferdinánd gazdag ajándékot visz a szultánnak. Az ajándék ékszerekből áll, amelyeket Ferdinánd a legnevezetesebb berlini ékszerészeknél rendelt felmillió frankon. Egy berlini ujság értesülése szerint ez az ajándék érzékeny érvágás a fejedelem kasszáján, amelyet eddigi nagy költekezései máris alaposan megapasztottak. A fejedelem állitólag épp az imént kötött egy ötmilliós kölcsönt egy külföldi bankházzal, amelyért a Koburg-család birtokai szolgálnak zálogul. A család már eddig is nagy anyagi áldozatokkal segitette Ferdinándot.

Tanitói kongresszusok.

A millenniumi ünnepségekből kiakarják venni a magok részöket a nemzet napszámosai a néptanitók is. Gyüléseket tartanak, a vakáczió folyamán két izben is, a kath. tanitók millenáris nagygyülését és a II. országos tanitói kongresszust.

Ez utóbbira 50—50 forintnyi uti átalánynyal városunk is három néptanitót küld föl, az előbbiről pedig, hogy minél látogatottabb legyen, bizonyára gondoskodni fognak az illetékes iskola fentartó közegek.

Csak helyeselhetjük a népoktatás vezéreinek eljárását, midőn az ezredéves ünnepségek fényének emelésére, a tanügy, az általános müveltség előmozditására és a magok inséges helyzetüknek javitása végett, mert hisz a 300 frt minimum a mai viszonyok között megélni kevés, éhenhalni sok, gyüléseznek. Vajha ne eredmény nélkül!

Előttünk fekszik már a kath. tanitói nagy gyülés munkaprogrammja, mely a czélszerü, égető kérdések valóságos mozaikja. Itt találjuk e programmban a következő tételeket is: az iskola és a család közremüködése a vallásos és hazafias nevelés ápolásában, a kath. iskolák története s a kath. iskolák fentartása hazafias szempontból, a tanitóképzőintézetek jogi alapja, leánynevelésünk fontossága és fejlesztése, a kath. országos segélyalap és a tanitók árva-

---

zott bennünket egymáshoz. Egy reggelen, midőn éppen kávém mellett ültem és őt házunk előtt elhaladni láttam, nem tudtam vágyamnak ellen állni. Fogtam mézes zsemlyémet és észrevétlenül elsuhantam, hogy utána fussak.

Midőn meglátott, megállott és bambán reám nézett, de midőn meglátta a mézes zsemlyét kezemben, szeme felvillogott.

— Nekem adod vessződet? kérdeztem tőle.

— Miért? — mondotta és egyik lábára állva a másikkal bokáját dörzsölte.

— Mert akarom! — mondtam daczosan, de azután kissé csendesebben hozzá tettem. Neked adom mézes zsemlyémet.

Reá nézett a zsemlyére sokáig, végre megszólalt.

— Nemadom, mert a libákat kell vele őriznem. De csinálok neked ilyent.

— Te magad tudsz ilyeneket csinálni? — kérdeztem csodálkozva.

— Ez semmi, mondotta netve tudok én furulyákat és tánczoló emberkéket is faragni.

— Ezek annyira hatottak reám, hogy habozás nélkül odaadtam a mézes zsemlyémet. Rögtön beleharapott és reám sem nézve elhajtotta libáit.

Irigykedve néztem utána. Neki libát szabad őriznie, nekem fel kell mennem a mademoiselle-hez franczia szavakat tanulnom. Igazságtalanul osztották fel a világon a boldogságot, gondoltam magamban.

Este elhozta nekem a megigért vesszőt, mely sokkal szebb volt, mintsem azt legmerészebb álmaimban remélni mertem volna. Mert ezen nem csak gyürük voltak, mint az övén, hanem a végén volt egy kis gomb is, a melybe egy arczot vágott — nem tudom az enyim, vagy az övé volt-e. —

Boldog voltam!

Ezóta barátok voltunk. Megosztottam vele a nyalánkságokat, melyeket én, ki az egész ház kedvencze voltam, bőven kaptam; ő ezért készitette nekem mestermüveit, a vesszőket, kis szekrényeket, házacskákat és főleg »tánczoló emberkéit,« a melyekkel csakhamar az egész házat nyugtalanitottam.

A liba ólak mögött adtunk magunknak minden este rendezvoust, a hol kicseréltük ajándékainkat. Egész napon át már örültem az estének és gondolataimban mindig hősömmel foglalkoztam. Elgondoltam, hogy ő most a pázsiton furulyázik, mig én a franczia szavakkal kinlódom és mindinkább nőtt bennem a vágy, hogy én is egyszer részesülhessek a libapásztor örömeiben.

Midőn elbeszéltem neki ezt, nevetve mondta.

— Hát miért nem jösz velem? Ez döntötte el az egész ügyet és én habozás nélkül mondtam.

— Holnap eljövök veled.

— De ne feledkezz meg róla és hozál valami ennivalót is, figyelmeztetett az én barátom.

A szerencse kedvezett. Mademoiselle éppen a kedvező időben migrainet kapott és azt üzente, hogy nem tartja meg az órát. Izgatottan az örömtől és félelemtől vártam a reggelinél érkezését. Zsebeim tele voltak nyalánkságokkal, a melyeket a Mademoiselletől összekunyoráltam és mellettem feküdt a vesszö a melyet ma használni akartam.

Ekkor jött ő. Hamiskásan nézett fel hozzám, midőn elmondta a »Jó reggelt« és a mikor lehetséges volt, észrevétlenül elszöktem és utána futottam.

— Mit hoztál? volt az első kérdése.

— Két darab kalácsot, három szelet vajas kenyeret egy kis kolbászszal, egy szardellás zsemlyét és két darab tortát, modottam én és kivettem mindezeket zsebeimből. Ő rögtön hozzáfogott az evéshez, mialatt én büszkén és csak nehezen elpalástolva örömömet, hajtottam a libákat.

Az erdőben, a melynek elejét sétáimból ismertem, teljesen ismeretlen vidékekre jutottunk. Sürü bokrokat láttam mindenfelé, a mig végre kijutottunk a szép zöld mezőre.

Milyen szép volt ez?

A mennyire csak szemeim elláttak — a virágok és fü tengere feküdt előttem.

Gyenge szellő lengett a mezőn, a méhek zümmögtek és fenn a sötétkék égen ragyogott az aranyos nap.

Az erdő szélén feküdt a tó, melyben kacsák uszkáltak, a tó körül pedig a vizes talaj csillogott. Az egész olyan volt, mint egy gyönyörüen szőtt szőnyeg.

Ez volt a libák paradicsoma. A libák futottak e vizenyős helyekre, mi pedig pillangók után szaladtunk és epret szedtünk.

Ezután férjet és feleséget játszottunk. »Eliz« a legszelidebb liba volt a gyermekünk. Már majdnem agyoncsókoltuk és ütöttük a szegény

házának ügye stb. Nem kételkedünk afelett, hogy ilyen lesz a II. országos tanitói kongresszus munkaterve is.

Legyen nekünk mégis megengedve most midőn a megtartás napjától még jó három hónap választ el, hogy igy azok megvitatására a tanitói körökben és szaklapokban jó előre tér és alkalom nyiljék, e tanitói nagygyülések figyelmét nehány dologra ezuttal felhivni. S ezek a következők volnának: A tanitói állás kvalifikáczióhoz kötése, a didaktika reformja, a népoktatási tanterv reviziója és a hazai történelem tanitásának reformja.

A tanitói állást, a praeparandiákba való felvételt már régen bizonyos mérvü képesités kimutatásához kellett volna kötni, legalább is középiskolai négy osztályhoz. Hiszen a tanitói pálya tudományos képzettséget, lelkiismeretességet és nagyfoku ügyszeretetet, hivatást igényel. S mégis mit látunk? Azt hogy akik a középiskolák két, három osztályát végig bukták, megpróbálván a gymnáziumot, reál és polgári iskolát, mikor már belátják, hogy nincsen egyéb tér számukra, ezek özönlik el a tanitóképezdéket, sőt tudunk rá eseteket, hogy azok akik a kereskedelmi és iparos pályán használhatatlan anyagnak bizonyultak, a praeparandiákba mégis felvétettek. Azt hisszük ily tapasztalatok után a jelenlegi állapotok mellett senki sem fog állást foglalni? Igaz ugyan, hogyha számot vetünk a nagy tanitói hiánynyal, mely szerint Magyarországon ezidő szerint 670 tanitói állás van üresedésben, 2,229 nem képesitett egyénekkel betöltve és még ezeken kivül 4,300 tanitóra van szükség, hogy az 1868. évi XXXIII. t.-cz. mely szerint egy tanitóra csak 80 gyermek bizható, végrehajtható legyen s igy jelenleg épen 7,189-el van kevesebb néptanitónk, mint a mennyire szükség lenne, ennek a kvalifikáczionális tervnek keresztül vitele csak nem lehetetlennek látszik, de ezen a bajon ismét könnyen lehet segiteni a tanitók fizetésének ujabb rendezése által, a minimum felemelése által, mert az mégsem méltányos dolog, hogy a közmüvelődés terjesztői, fáklyavivői a nemzet e legnagyobb jótevői legyenek nemzetünknek uri koldusai is.

Éppen ily égetőn szükséges a tanitástan reformja. A mai tanuló ifjuság elrettentő perczentje végig járja az iskolákat és nem tanul meg tanulni. Pedig a tanitónak legfőbb feladata volna tanitványait első sorban arra megtanitani, hogyan kell tanulni. Ha az ember a Bónai-kut, a Rédey-kert vagy a Schlauch-tér felé veszi séta utját, összeszorul a szive, a mint hallja mint öli magát a tanuló ifjuság a hangos tanulással. A hangos tanulás ma egy epidémia a tanuló ifjuság között, a népiskoláknak meg éppen 99%-a ebben a járványban szenved. Felkell világositania a tanitónak tanitványait, hogy a hangos tanulással tönkre teszi elméjét és idő előtt testét, hogy jobban teszi ha soha a kezébe se veszi a könyvet, mintha szajkómódra értelem nélkül tanul. Azután kevesebb tananyagot kell beemléztetniök, többet megértetniök. Igen már az elemi iskolában csak egy pár tantárgyat kell szövegszerint tanitani, a többit értelem szerint, mert csak ez utóbbi marad meg, az előbbi eloszlik mint a pipa füst gyürüje vagy a szappanborék. Több sulyt kell fektetni az értelemre, a gondolkozásra, és akkor a tanitó urak nem fogják a legnagyobb gépet iskolájuk legjobb tanulójának minősiteni.

A harmadik dolog, a melyre a tanitói nagy gyülések figyelmét bátorkodnók felhivni, a tanterv reviziója volna. Népoktatási tantervünknek két nagy hibája van: sokat ölel fel és rossz tankönyvekkel dolgozik. Ennek a kettős körülménynek kifolyása aztán, hogy kevés ismeretet visz magával a tanulóifjuság az életbe, vagy mint mondani szokás fölötte kevés megy át a vérébe.

A physikát, csillagászattant, egészségtant és a természetrajz egyes részeit — ásványtan, növénytan, állattant — nagyon elég volna az elemi iskolákban csak a közhasznu ismeretek keretében tanitani.

Népiskoláink tankönyveit nagyobb részt tudós professzorok irják, sok tekintetben nem a tanitványaik, hanem a maguk számára. Jelszavuk úgy beszélni, úgy irni, hogy abból tanitványaik valamit meg ne értsenek, mert ha megértenék, akkor már elvesztenék tudományos szinezetüket, köznapiakká lennének.

Nagyon helyén volna végül a hazai történelem tanitásának reformja. A jelenlegi tanterv szerint a történelem tanitás csak az elemi iskolák negyedik osztályában van előirva, s ott is csak mogyoró héjban tanittatik egész a legujabb korig. Pedig épen e tárgynak keretében nyilna bő alkalma a tanitónak tanitványa nemzeti érzékére hatni, a követendő példát eléje állitani, a rossztól óva inteni, az ifju szivben a hazaszeretetnek oltárt emelni. Különösön bőven kellene népiskoláinkban tanitani a legujabb kor, az elnyomatás, szabadságharcz és kiegyezés történetét. Annyi bizonoys, hogy a jelenlegi állapotok tarthatlanok. Mikor az életbe kilépett, népiskolát végzett ifju a száját tátja erős csodálkozás és ásitás közepett, ha azt kérdik tőle, ki volt az az Árpád, szentIstván, mi volt az a Mohi, Mohács, akkor nem csak a tanuló anyagban, melylyel a tanitó dolgozik, de a tanmódban, methodusban is kell lennie valami lényeges, essencziális hibának!

Az ország minden vidékéről összesereglett tanitóknak lesz idejük és bő alkalmuk megbeszélni e bajokat s azok panaceájáról gondoskodni. Vajha mindegyikük legalább egy egy porszemmel járulna annak a hatalmas épületnek kiépitéséhez, amelynek neve nemzeti tanügy! Legyenek meggyőződve, hogy ebben a mi önző, egoista társadalmunkban vannak még sokan, akik felséges királyunk példáját követve »érdeklődésüket beviszik az iskolák tantermeibe,« akik elismeréssel vannak fáradozásaikért, a kik tudják, hogy ők a modern kulturállam igaz napszámosai és uri koldusai. ○

A közös hadsereg kiállitása.

Budapest, márcz. 21.

Magyarország hadviselésének ezeréves történetét a millenniumi ünnepléshez méltó hatalmas csoportozatokban fogják bemutatni az országos kiállitáson. A régi dicsőség kegyelettel őrzött emlékein kivül ott lesz a m. kir. honvédség, a közös hadsereg és az ehhez tartozó hadi tengerészet mai szervezetének képe is, a modern müszaki tudomány összes vivmányaival, a fegyverek és viseletek gazdag változataival s egy mindenre kiterjedő gondos statisztikával, mely hü és jellemzetes képét fogja adni hadászati viszonyainknak.

A közös hadsereg kiállitásának pavillonját 2300 négyszögméter területen 42.000 forint költséggel épitették. Ez a csarnok foglalja magában a gyalogság, lovasság, tüzérség, utászok, müszaki ezredek, egészségügyi és állatorvosi, élelmezési és földrajzi osztályok csoportait.

Már a csarnok környéke és külső diszitése is fölkelti a néző érdeklődését. A feljáró lépcsők hatalmas üvegajtóhoz vezetnek, melyből izléssel diszitett, elegans szalon nyilik. A falakon régi fegyverek ékeskednek, a padlóra nehéz perzsa-szőnyeg borul. Ebben a szobában látható karrarai márványból kifaragva, délszaki virágokkal körülövezve, a legfőbb hadurnak Ő Felségének mellszobra.

A hadseregnek felszerelése harmincz képben van feltüntetve, a laikus előtt is érdekes formában.

A különböző fegyverek rendeltetését egyes olajfestmények, a hadsereg központi szervezetét pedig nagy gonddal és izléssel készitett képek mutatják. Van azután egy-két könyvállvány a teremben, melyeken a közös hadse-

---

állatot, midőn sikerült megmenekülnie kezeink közül. Ezután elkészitettem férjemnek az ebédet. Leteritettem kötényemet a földre és elrendeztem a nyalánkságok maradványait. Ő komolyan leült és hozzáfogott az evéshez, én pedig alig tudtam hová lenni örömömben, midőn láttam, hogy eszi meg gyorsan az egyik darabot a másik után.

Az idő gyorsan eltelt. A nap mindég magasabbra emelkedett és sugarai mindinkább égetőbbekké lettek.

Fáradt voltam és éhes, de férjem mindent megevett.

Egyszerre csak meghallottam a távolból a harang hangját.

Tudtam, hogy ebédre hiv.

Ha engem nem találnak sehol — Istenem, mi lesz belőlem!

Levetettem magam a pázsitra és elkezdtem keservesen sirni mialatt barátom, ki vigasztalni akart, durva kezeivel megsimogatta arczomat.

Hirtelenül fölugrottam és mintha furiák üldöznének, az erdő felé futottam. Körülbelül két óráig bolyongtam a sürü erdőben, midőn meghallottam, hogy valaki nevemet kiáltja és két perez mulva ott voltam bátyám karjai között.

Másnap reggel szegény barátom megjelent uraságának magas itélőszéke előtt, hogy mint csábitó elvegye büntetését. Ő ugy látszik természetesnek találta, hogy verést kell kapnia és nem is tett kisérletet, hogy bünösségét magáról elháritsa. Nyugodtan türte el a verést, a melyet bátyámtól kapott, hátát a veranda oszlopához dörzsölte és gyorsan elsompolygott, mialatt én a földön henteregtem.

Ezen nap óta szerettem. Ezer utat és módot találtam ki, hogy találkozhassam vele. Elvittem neki a nyalánkságokat mind, a melyeket csak összeszedhettem, hogy kárpótoljam a szenvedett verésért.

Ő nyugodtan türte el szerelmemet és megható ragaszkodással és egészséges étvagyával viszonozta.

Egy félévre reá elválasztott bennünket a sors.

Szegény anyámnak, ki már hosszabb idő óta betegeskedett ajánlották az orvosok, hogy melegebb vidékeken keressen gyógyulást. Átadta a birtokot bátyámnak, én pedig elkisértem őt a Rivierára.

* * *

Kilencz év mult el, mig visszatértem szülőhelyemre. Sokkal szomorubb volt a viszontlátás, mint azt valaha gondoltam volna. Berlinben, a hol anyám halála óta éltem, megbetegedtem és a láz heteken át gyötrött. Jóllehet az orvosi tudomány megmentett a haláltól, de az egykor viruló, vig leánynak csak árnyéka voltam. Az orvosom azt tanácsolta, hogy vidékre menjek valahová és fenyőfürdőket használjak. Feltettek tehát a vasutra és elküldtek bátyám birtokára.

Nagyon szánalmas alak lehettem, mert midőn megérkeztem és levettek, láttam, hogy az öreg cselédek sirnak.

Különös érzés az, ha az ember hosszu bolyongások és különösen ennyi szenvedések után ismét szülőföldjén van. Az ember elszeretné felejteni mindazt, mit az idegen világ adott, örömet, élvezetet, szeretne ismét gyermek lenni és az elmult idők varázsát felidézni.

Ha székemben feküdtem és bágyadt tekintettel néztem ki a mezőre, ujra felelevenedtek előttem a mult alakjainak képei és ezek közt volt — az én kedves, szőke libapásztorom is.

— Mi lett belőle? Kérdeztem bátyámtól és örömmel hallottam, hogy derék fiatal ember lett belőle, ki atyját a kovács-mühelyben már helyettesiteni tudja.

Szivem hevesen dobogott e hir hallatára. Bár megkiséreltem, hogy önmagamat összeszidjam e miatt, de a régi emlékektől nem tudtam megszabadulni, végre belenyugodtam és a legszebb szinekkel festettem magam elé a viszontlátás képét.

Néhány nap mulva tettem meg első sétámat, t. i. felemeltek a kocsira és künn az erdőben letettek a puha pázsitra. Jól kikerestem magamnak a helyet, a honnan elláthattam a kovácsmühelybe, a melyben gyermekkori játszótársam dolgozott.

Bátyám nálam akart maradni, de én kértem, hogy ne mulaszsza el miattam dolgait. A kis leány, a ki mellettem volt, elég volt, hogy kiszolgáljon és esetleg megvédelmezzen.

De ki is bántana engem itt e csendes vidéken?

Bátyám tehát visszament és megigérte, hogy két óra mulva eljön értem.

Ekkor elküldöttem a kis leányt is. Megengedtem, hogy epret szedhessen, de meghagytam neki, hogy a közelben maradjon. Vigan futott az erdőbe.

regre vonatkozó adatok és monográfiák vannak összegyüjtve, majd ezek körül a korábbi idők hiresebb osztrák generálisainak, Károly főherczegnek, savoyai Jenő herczegnek, Schwarzenbergnek, Radeczkynak, Kraynak és Nádasdynak bronzból készült szobra látható.

A központi csarnok második részében a hadsereg kiképzési eszközeit feltüntető három csoport van elhelyezve; ugyanott egy Mária Teréziát s több magyar származásu kiváló hadvezért ábrázoló kép látható. Ebben a részben van továbbá a bécsi Therezianum kiállitása is, nemkülönben a müszaki katonai akadémia és egyéb katonai tan- és nevelő intézetek kiállitása; mely hü képét adja a katonai oktatás rendszeres fejlődésének s a mai napig elért eredményeknek. Mindezeken kivül az egész terem tele van aggatva történeti emlékü jelvényekkel, lobogókkal idegen uralkodók ajándékaival, érdemrendekkel stb.

A központi csarnoktól jobbra eső teremben a gyalogsághoz tartozó hadászati eszközök vannak, melyek érdekes csoportositásukkal és változatos formáikkal nem csak a szakembert, hanem a laikust is módfelett érdeklik.

Igy mindjárt az első, ami felkelti a figyelmet, az a tizenkét katona-báb, melyek egyike az altiszt, magyar gyalogezredbeli egyenruhájában a középen áll, kezében az ezred zászlaját tartja s tekintetét végighordozza bajtársai fölött. A többi alakok különböző fegyvernemből való katonák, téli és nyári, ünnepi és használatra való ruhában, eróteljes, jellemző vonásokkal és azzal a hüséggel, mely szinte az élő ember benyomását teszi a közönségre.

A puskák szerkezetének történetét huszonhat különböző fegyveren mutatják be. Rendkivül érdekes látni e sorozaton, milyen kezdetleges rendszerü puskákból mennyi módositás és próbálkozás után jutottak el az ismétlő-fegyver mai kitünő szerkezetéig.

Mielőtt a néző ezt a csarnokot is elhagyná, még egy vonzó és érdekes dolog köti le a figyelmét.

Ez Ferencz József királynak, még császári főherczeg korában 1845-ben viselt első katonai egyenruhája, melyet a 4-ik gyalogezred, mint becses ereklyéjét féltő gonddal őriz.

A következő teremben a katonai torna- és vivó tanfolyamok körébe vágó rajzok és szerszámok vannak kiállitva, melyekhez még a katonák tüzoltói gyakorlatát feltüntető készülékek és ábrák sorakoznak.

Megragadó látványosság benyomását kelti a szemlélőben a lovasságra vonatkozó csoportozat is. A falakat kiváló lovasok, előkelő családok fiainak arczképei diszitik. Három teljesen felszerelt lovas alak a huszár,a dragonyos és az uhlánus katona modelljeként van odaállitva.

Ezenkivül a lovassági fegyverek egész sora, továbbá a lószerszámok, a lótenyésztés és lóidomitás eszközei stb. láthatók ebben a csoportban.

Nagy vonzó erőt fog gyakorolni még a közönségre a katonai kiállitás léghajós osztálya, mely nem csak a ballonok szerkezetét és a kezelési mód részleteit ismerteti meg, hanem mivel időközönként egyes tisztek fel is szállnak egy nagy ballon-captifen, a szálló képességével és gyakorlati használhatóságával is megösmertet.

A katonai léghajózás mai eredményei különben még több más modellen és képeken is be lesznek mutatva, azzal a főczélzattal, hogy milyen mértékben segiti elő a léghajózás a katonai kémlést és hirszolgálatot. Ez utóbbira nézve különben a vasuti- és táviró ezred kiállitása szintén érdekes adatokkal szolgál. A mi főként a vasuti ezredet illeti, annak a kiállitásában a különböző szerkezetü hidak modelljai érdemelnek leginkább figyelmet. Ezeken kivül természetesen sokféle vasuti állomás és gépház mintái is láthatók, nemkülönben eleven postagalambok, melyekkel a hirszolgálatnak módját a közönség szemeláttára fogják végeztetni.

Eljutva a tüzérség csarnokába, a középen mindjárt egy érdekes csoportozattal találkozunk. Hat kitömött ló, hatalmas ágyu elé fogva, egy üteget ábrázoló bábcsoporttal kürülvéve van ott elhelyezve, ellátva a szükséges felszereléssel. Odébb egy egész piramis emelkedik a legváltozatosabb formáju és nagyságu lövegekből, majd a különböző töltények és fegyverek egész sokasága, mely jellemző világot vett a tüzérség harczi készültségére. E mellett gazdag sorozata látható a sokféle ágyuk modelljeinek, a lövegeket képező anyagoknak, a lövés erejét és távolságra való hatását feltüntető ábráknak, s ami itt is a legvonzóbb benyomást fogja kelteni, egy régi 40 év előttről való tüzér-egyenruha, melyben Ferencz József az ágyukkal való bánást tanulta *és az az ágyu, amelylyel a király az első lövést tette.*

Mind e csoportok szinte kétségtelenné teszik, hogy a közös hadsereg kiállitása, melyhez a tengerészeti pavillon gazdag berendezése is sorakozni fog, egyike lesz az országos kiállitás legérdekesebb látnivalóinak.

Egyedül voltam. Hála Istennek! Most átengedhetem magam teljesen ábrándjaimnak. A fák levelei csendesen susogtak felettem, a kovácsmühelyből a kalapácsolás zaja hallatszott. Néha-néha láttam a tüzet fellobogni és előtte valakit elhaladni. Ez ő, gondoltam magamban.

Figyelemmel kisértem minden mozdulatát és reszkettem érte, ha az izzó vasszilánkokat szerteszét repülni láttam.

Az órák elmultak és ábrándjaim közepette megjelent bátyám.

— Nos, unatkoztál? kérdé tréfálkozva. Én mosolyogva fejemet ráztam és fel akartam kelni, de tehetetlenül visszaestem.

— Mit csináljunk? — kérdé. A kocsist otthon hagytam, mert azt hittem, hogy magam elbirlak, de a kocsi ülése magas és nem akarok fájdalmat okozni neked. Margit szaladj csak át a kovácshoz és mondd meg neki — a fiatalnak, hogy jőjjön és segitsen.

A vér orczámba tódult e szavak hallattára. Tehát viszont látom, még pedig ugy, hogy szamaritánus szolgálatot tegyen nekem! Kezemet lüktető szivemre tettem és vártam, mi történik.

De itt van ő. Milyen erős, milyen szép ember lett belőle! Kormos arczát körülvette szőke, sürü haja, állát pedig könnyed pehely boritotta. Bizonyára igy nézett ki Siegfried is.

Ügyetlenül emeli meg sapkáját, én pedig kezemet nyujtom neki. — Hogy vagy? — kérdezem tőle.

— Jól — feleli ő röviden és megtörli kötényébe kezét, mielőtt az enyémet megfogná.

— Segits nekem, hogy a kisasszonyt a kocsiba emeljük — mondja bátyám.

Ő ismét megtörli kezét és éppen nem gyöngéden megfog karjaim alatt, bátyám pedig lábaimnál és felemelnek a kocsiba.

— Köszönöm, köszönöm, — mondom barátságosan mosolyogva.

O zavartan megáll a kocsi mellett és majd reám, majd bátyámra néz.

Valami nyomja szivét, mondom magamban. De nem is lehetséges ez másképen. Midőn meglátott, bizonyára felébredtek benne a mult emlékei, a boldog idő, melyet együtt eltöltöttünk, de feszélyezi őt urának, bátyámnak jelenléte. Segitségére kell mennem.

— Nos, mire gondol? — mondom én és barátságnsan szemei közé nézek.

Bátyám, ki a lovakkal volt elfoglalva, visszafordul és reánéz.

— Igen! Borravalót akarsz ugy-e? — mondja és belenyul zsebébe.

Ugy érzem magam, mintha ostorral ütöttek volna reám, midőn e szavakat hallom.

— Az Istenért, Max! — mondom hebegve. De bátyám nem hallgat reám és ad neki egy márkát.

Várom, hogy gyermekkori barátom visszavágja a pénzt arczába és már kinyujtom kezemet, hogy megakadályozzam a készülő szerencsétlenséget, de mi ez? Azt hittem, hogy lehetetlen és mégis, saját szemeimmel látom, hogy a pénzt elfogadja és zsebébe csusztatja.

— Köszönöm szépen! — mondja és megy.

Én pedig utána nézek mint valami szellem után és felsóhajtva visszaesem a kocsi párnái közé. Kedves barátom igy vettem bucsut ifjuságom ábrándjaitól.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Márczius 21.

Ülés kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Illy és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Fejérváry Géza báró, Wlassics Gyula, Josipovich Imre, Erdély Sándor.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: bemutatja a beérkezett irományokat, melyeket tárgyalás és jelentéstétel végett kiadják az illető bizottságoknak.

Az inditvány- és interpellácziós könyvbe ujabb bejegyzés nem történt.

Következik a napirend:

a honvédelmi tárcza költségvetésének általános tárgyalása.

Elsőnek szól

Hódossy Imre: A honvédelmi miniszter több rendeletet bocsátott ki, melyek »Utasitás« czimet viselnek, mely rendeletek homlokegyenest ellenkeznek a 67-iki törvényekkel, de még az 1889-iki véderőtörvényen sem alapulnak, s ezen rendeletekben a hadkiegészitő parancsnokságokat olyan hatáskörrel ruházta föl, a milyen azokat egyáltalában nem illeti meg. Konstatálja, hogy az, a mi ez »Utasitások«-ban foglaltatik, a törvénynyel homlokegyenest ellenkezik és azokban a miniszter hatáskörét tullépte, miért is határozati javaslatot nyujt be, mely szerint a kormány utasittatik, hogy a honvédelmi miniszter által kiadott »Utasitások«-at változtassa meg. Elfogadásra ajánlja határozati javaslatát. (Helyeslés a baloldalon.)

Ugron Gábor: Alkotmányos minisztertől elvárja, hogy mikor költségvetést nyujt be, ne aprólékos dolgoknak adjon indokolást, hanem fejtse ki azon vezérelveket, melyeket követ. Ugy látja, hogy a honvédelmi miniszter ugyszólván semmibe sem veszi költségvetésének tárgyalását.

Ha van a nemzet és hadsereg között valami köz, a mely áthidaladó, ki hivatottabb ezen áthidalásra, mint a magyar honvédelmi miniszter? De mi azt tapasztaljuk, hogy a miniszter ezt nem akarja tenni, azt tapasztaljuk, hogy a miniszter a költségvetésen, mint kellemetlen dolgon minél előbb át akar esni. A nemzet sokat áldozik honvédségéért, de a miniszter mitsem tett annak fejlesztéséért. A honvédség ma nem más, mint egyszerü másolata a közös hadseregnek, pedig mi nem másolatot, hanem nemzeti hadsereget akarunk látni. Kártékony és visszatetsző, hogy mindig a közös hadsereg régi szellemére hivatkoznak. A honvédség önálló intézményként indult meg, de mindinkább elvesztette önállóságát, a miniszter ideje alatt az uj védtörvényben meghatároztatott az ujoneczkontingens, mely a honvédséget illeti, s igy, ha az ország lakossága szaporodni is fog, a honvédség létszáma marad a régi, de szaporodni fog a közös hadsereg. A miniszter már odáig vitte a dolgot, hogy a honvédség egyszerü tartozéka a közös hadseregnek, hogy a honvédségben nemcsak a szellem az, mint a közös hadseregben, hanem az oktatásmód is. A fejlődés kezdetén volt annak értelme, hogy a hiányok a közös hadseregből pótoltassanak, de 25 év multán erre szükség egyáltalában nincs. Hanem szóló érti a czélzatot, érti, hogy miért helyeznek át tiszteket a közös hadseregből a honvédséghez, mert meg akarják honositani a honvédségben is a közös hadsereg szellemét, a mi már is sikerült. Megbotránkoztató és legyalázó az, mikor a hadgyakorlatok alkalmával magasabb rangu honvéd tiszthez közös hadseregbeli vezérkari tiszt van beosztva. Milyen tanácsokat adhat azután egy ilyen tiszt, a ki egyáltalában nem ismeri a honvédséget?

Kérdi a minisztert, hogy mi igaz azon a külföldi szaklapokban megjelent hirekből, hogy a közös hadsereg ágyuinak legnagyobb részénél anyagánál fogva nem lehet használni a füstelen lőport?

Szól ezután a honvéd egészségügyről. A honvédség egészségügyi szolgálata igen csekély, alig számbavehető. Szaporitani kell az egészségügyi csapatokat, mert csak azok az egész-

ségügyi csapatok lesznek igazán föláldozvák, ha együtt élnek a honvédcsapatokkal. A honvédség hiányos egészségügyének a következménye az, hogy évenkint 400 honvédet kell küldeni a közös hadsereg kórházaiba, hogy ott az egészségügyi dolgokat 35 nap alatt megtanulják.

Szól ezután a csendőrségről, s kérdi a minisztert, hogy mi jogon osztja be a magy. kir. csendőrséget a közös hadseregbe tábori szolgálatra? Hisz a csendőrséggel a belügyminiszter rendelkezik, mi jogon osztja be hát a miniszter a közöshadseregbe?

Kérdi, mi igaz azokból a hirekből, hogy a szolgálati szabályzatot meg fogják változtatni?

Szól ezután azokról a sajtóbeli támadásokról, melyek a miniszterium vezetői ellen intéztettek. A magán ügyekhez semmi köze, de azokban a sajtó támadásokban olyan dolgok is vannak, melyek a közszolgálatot közelről érdeklik. Vádolva van a miniszter, hogy a szolgálati szabályzatból a honvéd esküt kitörülte. Ha csakugyan megtette ezt a miniszter, sulyos hibát követett el. S ez iránt eddig semmi cáfolat nem jutott a nyilvánosság elé. Ama vád szintén igen sulyos természetü, hogy a honv. miniszterium palota épitési költségeiből 8000 frt ára porczelán és ezüstnemüt vásárolt? Hogy a miniszteriumban igen tágas magánlakással birt, s főleg, hogy e lakás világitása és fütése a miniszterium számlájának terhére ment. Sulyos azon vád, hogy a miniszternek nem volt arra gondja, hogy alantas hivatalnokai között micsoda viszonylagok állanak fön s hogy a viszonylagokból kifolyólag történtek előléptetések, mig az arra igazán érdemesek hátramaradtak. Nem elég e dolgokat egyszerüen rágalmaknak nyilvánitani, hanem cáfolni kell. De a miniszter nem fordul ehhez, hanem ahhoz fordul, ami jele a fejvesztettségnek, a szabadelvü párt által demonstrációt rendeztet magának.

Van más módja az elégtételadásnak. (Egy hang: Talán esküdt biróság utján?) Tudja, hogy esküdtbiróság előtt bajos magándolgokat tárgyalni. Állott szóló esküdt biróság előtt mint vádló és mint vádlott is, a hadügyminiszter vádolt . . .

Fejérváry Géza báró: Helyesen tett. (Nagy zaj, ellenmondások a bal és szélsőbalon.)

Ugron Gábor: D . . de van a tisztázásnak más módja, kérheti a miniszter parlamenti bizottság kiküldését, mely a különböző pártokból összeállitva, elfogulatlanul birálná el azon vádakat, melyek a köz szolgálatra vonatkoznak. Hanem a miniszter e helyett a szabadelvü párttal demostráltat s a honvédség főbb tisztjei táviratilag hivatnak egybe, hogy a katonai szabályok világos ellenére demostráljanak a miniszter mellett.

A miniszter nem sokat törődik a honvédség fejlesztésével,miért a költségvetést nem fogadja el, hanem határozati javaslatot nyujt be, mely szerint a ház utasitja a hadügyminisztert hogy a honvédségnek tüzérséggel és müszaki csapatokkal való ellátását illetőleg a legrövidebb idő alatt törvényjavaslatot nyujtson be. (Hosszan tartó lelkes éljenzés és taps a bal és szélsőbaloldalon.)

Remete Géza: A fegyvergyakorlatok ideje tartamának a leszállitását kéri a minisztertől.

Elnök: Szólásra senki sem lévén följegyezve, a vitát bezárja. Az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Hangsulyoztatott, hogy a honvédségnek a ház készséggel megszavaz mindent, de ennek ellenében hangsulyoztatott az is, hogy ő mégsem akarja a honvédséget tüzérséggel és müszaki csapatokkal ellátni. 24 éves müködése alatt mindig szivén viselte a honvédség ügyét (ugy van! a jobboldalon) s ha czélszerünek látta volna a honvédségnek tüzérséggel és müszaki csapatokkal való ellátását, haladéktalanul előterjesztést tett volna eziránt a háznak. De ehhez egyrészt igen sok pénz kell, másrészt pedig a szolgálati idő, mely a honvédségnél van, oly rövid, hogy az alatt a tüzérségi és müszaki csapatokat nem képezhetik ki. Ez az oka annak, hogy e kérdéseket keresztülvihetőknek nem tartja. Mozgósitás esetén a honvédség azonban a közös hadsereggel magyar tüzérségi és müszaki csapatokkal láttatott el.

A katonai büntető-törvénykönyvre nézve az igazságügyi miniszter már nyilatkozott s ahhoz hozzátenni vagy abból elvenni valója nincs.

Arról, hogy a katonai magasabb intéző körök a parlamenten felül állanak, szó sincs. Lehet, hogy örülnek, hogy a parlamentekkel nincs dolguk (derültség) de azon felül nem állanak.

Zokon vették neki, hogy a kabinetekkel azonositotta magát, de mikor a kabinetek mentek, ő maradt. Erre csak azt jegyzi meg, hogy mikor hazafiságról van szó, akkor ő pártokon kivül áll. (Tetszés a jobboldalon.)

Szemrehányás tétetett, hogy a honvédségi parancsnokságokban magasabb tiszteket könnyü szerrel nyugdijaznak. Hát azt akarják-e, ha valakit kineveznek egy parancsnoki állásra, örökké ott maradjanak.

A millenniumot illetőleg kijelenti, hogy a honvédség, főleg a Ludovika-akadémia az ünnepségeken részt fog venni és pedig nemcsak mint néző, hanem megfelelő szerepben.

Uj katonai reáliskolák alapitását most lehetetlennek tartja, mert egyrészt nincs elegendő szakerönk, de másrészt még ehhez is igen sok pénz kell. Ha egyébként szükségét látná ennek, pillanatig sem késlekednék, hogy a Ház elé eziránt előterjesztést tegyen.

Pongrácz képviselő ur felhozta, hogy a katonaságot folyton kirendelik a választásokhoz, s nemsokára Menelik királytól fognak fekete csapatokat kérni. Erre csak azt jegyzi meg, hogy van nálunk elég fekete alak (Derültség.), nincs szükség arra, hogy Abesszíniából hozzunk fekete csapatokat.

Felhozatott, hogy a kis-czelli és erdélyi hadgyakorlatoknál a honvédség helytelenül járt el. Ez tény, s a hibákat feltárni kötelesség, mert azért vannak a gyakorlatok, hogy ott tanuljanak.

Gondernak kinevezésére vonatkozólag megjegyzi, hogy az a honossági kérdés nagyon alárendelt formalitás. (Ohó! Nem áll! a bal- és szélsőbalon.) Tekintsenek körül csak az ellenzéken, találnak ott is ilyen esetet.

A nyugdijazásokat illetőleg megjegyzi, hogy nemsokára azon helyzetben lesz, hogy törvényjavaslatot fog benyujtani, mely szerint a honvédséghez a közös hadseregtől áttett tisztek nyugdijait a közös hadsereg és a honvédség pénztárai megfelelő hányadban fogják viselni.

Továbbá kijelentette, hogy a honvédeskü eltörlése még eddig senkinek eszébe nem jutott. Ugronnak a Kassics-ügyben azt válaszolja, hogy méltóságán alulinak tartja erről beszélni és bizonyára az egész világ is igy gondolkozik.

Érdekes, hogy Fejérváry Bolgárnak egyik megjegyzésére azt mondta, hogy az hazugság, a miért az elnök. Szilágyi Dezső rendreutasitotta.

Beszélt még ezenkivül Lits és Komjáthy, ki személyes kérdésben szólalt fel. A záróbeszédeket hétfőn tartják meg.

A városi tisztujitás.

— Kik pályáztak?

Alig vesszük észre, hogy csak pár nap választ el a nagy »küzdelemtől«, a városi általános tisztujitástól. Semmi mozgalom, a körökben, társas összejövetelekben is csak elvétve kerül szoba a választás. Aki látta egy két cziklussal előbb a nagy »alkotmányos küzdelem« előjátékát, s különösen, ha nem ismerős közelebbről a mostani viszonyokkal, nem is hiszi el, hogy Nagyvárad a restaurácziő előtt áll.

De akik a mai viszonyokkal ismerősök, nagyon természetesnek találják, hogy ilyen csendes választás készül. Nagyvárad város tisztikara általánosságban megfelel a reája bizott feladatnak; hivatásának magaslatán áll. Ilyen körülmények közt nem is volna észszerü és czélirányos dolog uj emberekkel népesiteni be a városházát, de meg ildomos sem lenne a városatyáktól, ha egyik vagy másik tisztviselő becsületes munkáját azzal jutalmazná, hogy helyére mást választana.

Ez azonban nem zárja ki, hogy egy-két helyre, ha kellő megfontolás után a városatyák a város érdekéből, jobban kifejezve a ***közérdek szempontjából*** jobb erőket állithatnak, hogy ezt magán szimpathiából, ne tegyék; de viszont igen sajnos volna, ha teljesen megfelelő egyéneket személyes érdekekből, a bosszu, vagy ellenszenv által vezéreltetve, kibuktatnának. Amint az igaz meggyőződés kimondása bármely körülmények közt tiszteletet érdemel és parancsol, éppen ugy személyes érdekek előtérbe tolása ilyen kérdésekben csak visszavonást szül s elitélendő.

Ilyen szempontok vezették a szabadelvü pártot a mult napokban a választás ügyében tartott értekezleten s hiszszük, hogy a függetlenségi 48-as városatyák is ennek adnak kifejezést mai értekezletükön.

A választás alá kerülő 18 tiszti állásra kiirt pályázati határidő tegnap délután járt le. Az összes eddigi tisztviselők mind jelentkeztek *Beöthy* László főispánnál, kivéve *Cseh* Zsigmond árvaszéki ülnököt, aki tudvalevőleg csak a mult közgyülésen nyugdijaztatta magát.

Egyhangulag töltetnek be a következő tiszti állások:

polgármesteri, főjegyzői, a három tanácsnoki, főügyészi, alügyészi, aljegyzői, árvaszéki helyettes elnöki, köz és gyámpénztárnoki, adópénztárnoki, két ellenőri, két első osztályu fogalmazói, három II. oszt. fogalmazói állások, mivel az eddigi tisztviselőkön kivül senki nem pályázott.

Küzdelemre van kilátás a két alkapitányi állás betöltésénél.

Gerő Ármin első alkapitány állására, ő rajta kivül *Sinszky* Ferencz megyei alszámvevő pályázott.

Papolczy Ferenczneк már két versenytársa van; a másod alkapitányi állásra *Papolczy* Ferenczen kivül *Zilahy* Samu megyei tisztviselő és *Fényes* Imre adtak be pályázati kérvényt.

A *Cseh* Zsigmond árvaszéki ülnök állására egyedül *Sztaríl* János tb. aljegyző és fogalmazó pályázott s igy megválasztása biztos.

Az igy megüresedett fogalmazói állásra négyen pályáztak: *Vajnovszky* Vincze, *Hajduska* Árpád, *Kalmár* József és *Kágyi* Lajos.

A kijelölő-bizottság a főispán elnöklete alat a napokban fog a pályázatok felett határozni.

A törvényhatóság függetlenségi 48-as párti tagjai a tisztujitás ügyében ma vasárnap délelőtt 11 órakor értekezletet tartanak a 48-as kör helyiségében.

A szabadelvüpárt bevárja a jelölések eredményét s *Hatky* Endre elnök akkor hivja össze a pártot értekezletekre.

A városi tisztujitás a jövő csütörtökön lesz, s erre nézve a polgármester a következő meghivót bocsátotta ki.

Valamennyi tag urnak.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága f. évi 46—4786 sz. a hozott határozatával a ***tisztujitó közgyülés*** megtartását folyó évi ***márczius hó 26-ik***, esetleg következő napjának ***délelőtti 9 órájára*** tüzte ki. —

Van szerencsém bizottsági tag urat ezen közgyülésre tisztelettel meghivni.

Nagyvárad, 1896. márczius 20-án.

Sal Ferencz
kir. tanácsos, polgármester.

Részvénytársaságok.

Nagyvárad, 1896 márcz. 21.

Többször foglalkoztunk rövid időn belül városunk és megyénk válsággal küzködő részvénytársaságainak ügyével. Foglalkoztunk, nem privát passzióból, nem szenzáczió hajhászásból,

hanem közönségünk jól felfogott érdekéért; foglalkoztunk azért, mert éreztük, hogy kötelességünk róluk irni. Legujabban a *hazai aszfalt-kőolaj-részvénytársaság* válságos helyzetéről irtunk, abból az alkalomból, hogy a részvényesek — mondjuk ki őszintén — a pénzük megmentése érdekében ülést tartottak.

Elmondtuk akkor, hogy a társaság részvényeinek nagy része a hasonló czélu dernai részvénytársaság kezében van és hogy a megmaradt részvényekért a dernaiak nem akarnak többet adni 60 forintnál, pedig a részvényeseknek már 200 forintjukban van.

Hát ez az őszinte szó sehogy sem tetszett egyik laptársunknak, a »Szabadság«-nak és nyomban reá meglehetős gorombasággal czáfolni igyekezett állításunkat.

Csakhogy mig czáfolni akart, önkéntelenül is a mi hirünket erősitette meg. Elismeri ugyanis, hogy azok az emlitett részvények két budapesti pénzintézet birtokában vannak, a melyek a dernaiaknak akarják azokat eladni. Szóval a dernaiak amikor nekik tetszik átvehetik a részvényeket a pénzintézetektől. S ha ez igy van, akkor vajjon nem mondhattuk-e mi jogosan, hogy az a 4.200 darab részvény a dernaiak kezében van?! Másrészt pedig, azt állitja a »Szabadság«, hogy nem való az, hogy a még meglevő részvényekért csak 60 forintot akarnak a dernaiak adni, holott az a hazai részvényeseknek 200 forintjában van. Nohát, hogy ez való, hogy ez igaz, arról meggyőződhetik könnyen, csak kérdezzen meg *bizalmasan* egy olyan embert, aki a dologban érdekelve van.

Irja továbbá a »Szabadság« »nem áll, hogy a hazai és dernai részvénytársaság fuzionálni *akar*.«

Ennek az állitásának teljesen igazat adunk. mert hogy ilyen körülmények között „*akar*"-na, azt mi sem hisszük és hivatkozott közleményünkben nem is állitottuk. A czáfolásnak tehát épen semi értelme nem volt.

Nem czélunk a polemizálás, az sem, hogy laptársunk erőszakolt állitásait feszegessük; a mit eddig mondtunk, azt is csak a magunk igazának é r d e k é b e n mondtunk. És hogy ezen állitásunkkal ujra előállunk, annak sokkal tisztességesebb oka van, mint a mit a »Szabadság« gondol, a melyért nem átallott mindjárt rosszakarattal is vádolni bennünket.

Az a czélunk ezeknek a hireknek a közlésével, hogy rámutassunk arra a sok hibára, melylyel az utóbbi időben keletkezett részvénytársaságaink — sajnos — nagyon is tele vannak és voltak.

Nézzük csak mindjárt a hazai aszfalt részvénytársaságot, mennyi nehézséggel küzködik az keletkezésétől kezdve. Husz-harmincz tagból alakult először a társaság, akik egyenként letettek 400 frtot előmunkálatokra. A pénz természetesen hamar elfogyott, de mivel remény volt, a részvényesek elhatározták, hogy minden tag 5000 vagy 5700 forintot ad.

Az összeget egyesek befizették, mások nem, vagy kevesebbet adtak és igy dolgoztak rendszer nélkül tovább,

Mikor a pénz másodszor is elfogyott, akkor kibocsájtották az elsőbbségi részvényeket, következtek a lebélyegezések, aminek a következménye a mai szomoru állapot.

És hogy ennek hol az oka, miért nem prosperál a részvénytársaság, arról nem akar tudni senki semmit . . .!

A részvényesek kiküldték Hoványi Gézát, dr. Berkovits Ferenczet és Farkas Izidort, hogy rendezzék az ügyet, mentsék meg számukra a vállalatot.

Mi óhajtjuk legőszintébben, hogy a megmentés sikerüljön!

De ez csak egy, lássuk röviden a többit is!

Körülbelül 26 évvel ezelőtt alakult a László-malom részvénytársaság. Tekintélyes emberek állottak az élén, jól is ment az üzem — egy ideig. Hanem egyszer csak hanyatlani kezdett.

Bocsájtottak ki elsőbbségi részvényeket, s ezzel azt hitték, rendben van minden.

A vállalat csakugyan látszólag virágzott is, de egyszer csak váratlanul eldördült egy lövés, a mely megmutatta, hogy hamisak voltak azok a virágok, mert a fának egészen száraz volt már a gyökere.

Pedig ez nem is volt olyan nagyon jól leplezett dolog, mert beszélték sokan, voltak heves közgyülések, ahol nyiltan emlegették a bünös manipulácziókat, csakhogy a hirlapok miért, miért nem *elfelejtettek* vele beszámolni a közönségnek, a mely azután bizony nagyon megadta az árát tájékozatlanságának.

Ott van a »Mütrágyagyár« az folyton csak kinlódik, veszteségekkel küzködik, de a sebeit, a hibáját alig tudja, alig ismeri valaki.

A téglagyár-részvénytársaság is beteg, közel áll a feloszláshoz. Nem csoda.

Eljön Kolozsvárról Váradra egy czég, vesz 2—3 hold földet, kezd téglát gyártani és ismeretséget kötni. Azután kikiáltja, hegy az üzlet kitünő, alakit egy részvénytársaságot, annak drága pénzért eladja a vállalatot, egy pár részvényt maga is vesz a látszat kedvéért, azután a markába nevet és haza utazik Kolozsvárra, előbb azonban, akkor széltében beszélték, mi csak a hangulat jellemzésére hozzuk fel, a téglagyár előtt a coupé ablakon kidobálta a részvényeket, tudva azt, hogy rövid időn ugy is elvész az értékük.

Ezután alapitották az áruraktárt. Ennek a zavaros helyzetét ismeri mindenki.

A mult évben nem adott a részvényeseknek egy krajczár osztalékot sem és fog-e valamikor prosperálni ? !

Ha az állomáshoz közel lenne, akkor lehetne reményünk, de igy, mikor az odaszállitás 10—14 krajczárral megdrágitja a gabona métermázsáját, alig bizhatunk!

A »Hunyady«-malmot nem bolygatjuk most, beszéltünk már róla eleget, pedig a története nagyon beillenék ebbe a társaságba.

Hat részvénytársaságról tettünk most emlitést, a melyeknek nagyrészt már alapitásuk, de későbbi életük is, a mint a végső eredmény bizonyitja, hibákkal, bajokkal van tele.

Azokat a hibákat, azokat a bajokat tudta egy pár ember, de nem tartotta szükségesnek a többieket rá figyelmeztetni, tudta a helyi sajtó, *tudni kellett volna neki*, de nem tartotta kötelességének a közönség figyelmét, óvatosságát felhivni. Nagyon sok anyagi veszteség lett a következménye!

Lapunk sokkal később született, sem hogy azoknak a mozgalmaknak szemtanuja lehetett volna.

Sok utánjárásba kerül, mig a mult eseményeiről hiteles helyekről értesülünk. De a mai szomoru állapotokat látjuk mi is, s bizony nem értjük, miért nem tetszik társlapnak, hogy azokat nyilvánosságra hozzuk ? !

Nem inkább kötelességünk-e ez, nem veszi-e vajjon jobb hasznát a közönség, mintha üres szenzáczióval és pletykával szolgálunk ? !

Bár meggondolnák ezt a dolgot komolyan mások is és állnának az igazi érdek szolgálatába ; hadd veszne el a mi rossz *gyorsan* és keletkezne helyette uj, *jó*, mert alig van más olyan város, a melynek annyira szükség volna egészséges, virágzó iparvállalatokra, mint Nagyváradnak, mert nincs máshol kenyerünk: *kizárólag iparos és kereskedő város vagyunk.*

TÁJÉKOZTATO.

M á r c z i u s 22. A kerületi betegsegélyző pénztár évi közgyülése a városházán d. e. 10-kor.
» 22—25. Fősorozás a tüzoltó őrtanyán.
» 25. A vaskóh vidéki takarékszövetkezet II. közgyülése d. u. 9 órakor.
» 25. A rabsegélyző egylet évi közgyülése.
» 26. Tisztujitó városi közgyülés d. e. 10-kor.
» 29. A biharmegyei népnevelési egyesüle közgyülése d. e. 11 órakor.
» 29. Mütrágyagyár részvénytársaság közgyülése d. e. 9 órakor.
» 29. A biharmegyei nemzeti kaszinó egyesület évi közgyülése d. u. 4 órakor.

UJDONSÁGOK.

* **Fekete vasárnap.** A mai naptól kezdve gyászlepel boritja a templomokban a kereszteket, figyelmeztetésül, hogy a nagyböjti időszakokban már jól előre haladtunk, ideje a komoly magábaszállásnak, komoly elmélkedéseknek Üdvözitőnk szenvedéseiről. A gyászlepleket csak nagypénteken veszik le a keresztekről, addig ott maradnak emlékeztetőül.

* **A pápa beteg.** Rómából aggasztó hirek érkeztek az éjjel. XIII. Leo pápa napok óta igen rosszul van, nagyon ideges, az éjjeleket pedig álmatlanul tölti. A kereszténység szivéből felhangzik az ima a Mindenhatóhoz , hogy tartsa meg ő szentségét az életnek, enyhüljenek fájdalmai és szenvedései.

* **A borsodi uj főispán.** A szerencsétlen Miklós Gyula borsodmegyei főispán lemondása folytán megüresedett állásra Ő felsége kinevezte az uj főispánt. A kinevezés szószerinti szövege a következő:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére báró Vay Elemért Borsodvármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Cap-Martinban, 1896. évi márczius hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.,
Perczel Dezső, s, k.

* **Nagyváradi emlékek a millenniumi kiállitáson.** A régi Nagyvárad két becses emléke került napfényre tegnap a városi levéltár fakult foliánsai közül; két darab történet Nagyvárad múltjából, melyek sokat tudnának regélni e század elejéről. Történelmi tény, hogy e század első évtizedének végén nagyvárad is belejutott az insurectióban, a nemesi fölkelésben a melynek gr. *Rhédey* Lajos, a daliás ifju volt a vezetője. Az osztrákok ez időben bajban lévén, kivonták a magyar sereget a saját védelmükre s igy Nagyvárad katonaság nélkül maradt, és a felállitott polgári katonai örség volt a várban elhelyezve. Ebből a kórból maradt fenn az a két szép selyem lobogó, melyet Nagyvárad város felküld az ezredéves országos kiállitás hadtörténelmi csoportjába. Az egyik lobogó teljesen ép s igen diszes; szövete nehéz vörös selyem. Ez a tulajdonképeni Nagyvárad, vagyis Várad-Ujváros polgári katonaságáé volt:

A lobogórud dárda hegyalaku végének egyik oldalán a következők vannak vésve:

Gróf Rhédey Lajos főispáni adminisztrator —

a másik oldalon:

A polgári hatonaságot felállitotta 1809. eszt.

A lobogó selyemszövetébe arany szálakkal a következők vannak himezve egyik oldalon magyarul, másik oldalon német nyelven:

A privilegiált Nagyvárad várossa polgári katonasága zászlója 1810.

A zászló egyik oldalán Szent István, mikor Magyarországot felajánlja Nagyasszonyának,

a másik oldalon Nagyvárad városa czimere van olajfestésben.

A másik lobogó nehéz zöld selyem s a következő arany himzés olvasható rajta:

»*Az privilegiált Nagyvárad Olaszi városa polgári katonaság zászlója.*

Az egyik oldalon az olajba festett kép Szent Istvánt ábrázolja, midőn Imre herczeget felajánlja a Boldogságos szűznek, lábánál a koronázási jelvények feküsznek, s előtte áll Imre herceg kezében liliommal.

A zászlót két selyem szalag ékesiti. Az egyik fehér szalag felirása:

Anno 1809. Szlávi Karolina.

A másik zöld szalagon a következő himzés olvasható:

Nagyvárad-Olaszi polgároknak — Thurzó Györgyné Mitskei-váradi Baranyi Mária 1809.

Ezeken az érdekes lobogókon kivül még egy érdekes levelet is felküld a kiállitásra Nagyvárad, melyet gr. Rhédey Lajos intézett nagyvárad város polgáraihoz.

* **Főuri hölgyek a kolostorban.** A smichovi benczés apácza-kolostorban márczius 16-án megható ünnepélyt tartottak. Apáczákká avatták e napon Lichtenstein Henrietta herczegnőt, Rechberg Mária grófnőt és Told Ágnest. A 21 éves Lichtenstein herczegnő az ismert antiszemita pártvezérnek, herczeg Lichtenstein Alajosnak a leánya, a ki személyesen is jelen volt a felavatásnál. A benczés apáczarend negyven tagja között immár tizenkét herczegnő és grófnő van.

* **A német császár mint karmester.** Ha valamikor egy krónikás könyvet fog irni a fejedelmek sokoldalúságáról, ugy II. Vilmos német császárról ugyancsak hosszabban kell foglalkoznia. Mert a német császár az uralkodás nem egészen könnyü mesterségén kivül ugyancsak sok mindenféléhez ért. Irt költeményeket, komponált zenét, festett és rajzolt s igy a művészet sok ágában szerzett gyakorlatot. Sokszor bebizonyitotta már, hogy tud szónokolni is és ért azonkivül hajókormányzáshoz. Tegnap a világ nem csekély ámulatára azt is bebizonyitotta, hogy karmesteri képessége is van. A császár tegnap este a gárda-vértesezred tisztikaránál ebédelt. A tiszti kaszinóban a császár az ezred alezredesét, gróf Klinkowströmt ezredessé nevezte ki. Asztalbontás után éjfélkor a császár a zenedirigenssel történeti indulókról beszélgetett, aztán maga vette kezébe az ütenypálczát és Nagy Frigyesnek Hohenfriedberg-indulóját végigvezényelte. Az utolsó akkord elhangzása után igy szólt:

— Igy szép, igy akarom az egész hadseregemnél.

A császár félkettő után hagyta el a kaszinót.

* **Háziiparunk és a kiállitás.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara, mint már emlitettük a Biharmegye területén készült házi ipari czikkeket kiállitja az ezredéves kiállitáson. A kiállitandó tárgyakat már beszerezte dr. *Sarkadi* Lajos titkár. Igen szép házi szövések vannak ezek közt Vaskohról, Beélből, M.-Csékéről; különösen Beélből olyan remek dolgok kerülnek a kiállitásra, hogy gyári munkának is beillenének. Izléses, csinos katrinczák, asztal futók, abrosz, asztalkendők vannak ezek közt. Kerpenyétről, Alsó- és Felső-Verzárról háziiparilag készitett piros és fekete csizmák, vas ásók, kapák, kések, bárdok lesznek bemutatva. Az egész csoport érdemes a megtekintésre.

* **Felülvizsgálat.** A vegyes felülvizsgáló bizottság hétfőn délelőtt felülvizsgálatot tart több egyén felett, a régi városházán, Beöthy László főispán elnökletében.

* **Hazafias jegyzők.** A Heves vármegyei községi és körjegyzők egylete meleg hangu felhivást bocsátott ki az összes magyarországi jegyzőkhöz, melyben a millennium alkalmából azt az inditványt teszik, hogy az összes idegenhangzásu névvel biró községi és körjegyzők magyar hangzásura változtassák vezetékneveiket. A körlevélben azon reményüknek adnak kifejezést, hogy a társadalom is követni fogja a jó példát.

* **A szinhàz tervezete.** A bécsi Helmer és Fellner szinház-épitő czég aláirta a nagyváradi szinház tervének elkészitésére vonatkozó szerződést. Az aláirást azonban közjegyző előtt eszközölték, mivel több feltételt kötöttek ki. Ha ezek a feltételek elfogadhatók lesznek a jöyő havi városi közgyülés jóváhagyja a szerződést.

* **Pártértekezlet.** A jogakadémiai ifjuság azon része, a melyik Nagy Zoltán III. évest jelölte az elnöki állásra ma este 8 órakor pártértekezletet tart a „Zöldfa“ kistermében.

* **Tolvaj diák.** Elszorul szivünk, mikor ilyen dolgokról kell irni, mikor egy tehetséges müvelt ifju jövőjét, tisztességét kell temetnünk. Teljesen árván az emberek jóságából feljut egy ifju annyira, hogy már maga is megkeresheti kenyerét, saját erejével küzdhet a tisztességes existencziáért s akkor kivész szivéből a jóérzés, kártyázik, dorbézol, s utoljára sorra meglopja a társait. Bizony szomoru. A premontrei-rend gymnasiumában történt az eset, hogy f. hó 13-án elveszett a VII-ik osztályból Glacz Béla téli kabátja. Gyanakodtak a tettesre, de nem mertek a dolgot ráfogni. Tegnap azonban ismétlődött az eset, ugyancsak a VII-ik osztályból elveszett Steiner Ernő őszikabátja, de olyan gyanus körülmények között, hogy az egész osztály sejtette a tettest. Az osztályfőnök, hogy a gyanu alaposságáról vagy alaptalanságáról tudomást szerezzen, elküldött a gyanusitott ifju, *Varga* István VII. osztályos lakására, ahol az elveszett őszi kabátot a ládában meg is találták. A dolog természetesen nagy meglepetést keltett és kérdezősködni kezdtek a gazdájánál a viselkedése felől. A gazdája azután előadta, hogy már jó ideje folytonosan kimarad éjjel és kártyázik mindenféle lebujokban. Azután azt is elmondta, hogy nemrég hozott haza az iskolából egy nagykabátot, melyet Klein M.-nél elzálogositott. A kabátot megkeresték: Glacz Béláé volt. Az utóbbi időben különben nagyon sok lopás történt a gimnáziumban, amelyekkel most természetesen Varga Istvánt gyanusitják. A gimnáziumból felterjesztik az esetet a közoktatásminiszterhez. A fiu megszökött.

* **A szabad személy.** Egy rongyos koldus ember csavargott tegnap az utczákon. Száraz, sovány arcza olyan volt mintha a vér már régen meghidegült volna benne, csak szemeinek élénk villogása mutatta, hogy van még benne élet. Szégyenkezve nyujtotta kalapját a járó—kelők felé alamizsnáért egy pár krajczárért könyörögve. A sétáló közönség észre sem vette a koldust, restelték azt a fáradságot, hogy zsebükbe nyuljanak a krajczárért. A sarkon álló rendőr azonban annál hamarább észre vette és a »rend érdekében« nem restelte megszólitani sem. A koldus tiltakozott a megszólitás ellen s mikor pedig a rendőr be akarta kisérni határozottan elleneszegült, — mert ő szabad személy, a ki azt tesz a mit akar, bizonyitványa is van róla. A rendőr kivánesi volt a bizonyitványra melynek oltalma alatt Fikucz Gavilla szabadon koldulhat és elő kérte tőlle. A koldus önérzetesen kereste elő rongyos szűréből a papirost melyre szóról-szóra a következő volt irva:

Bizonyitvány—irt előljáróság által bizonyittatik arról miszerint: Kásapataki születésü és illetőségü Fikucz Gavilla 41 éves gr. vallásu nőtlen napszámos mint szabadszemély ezennel bizonyittatik.

Miről kiadom jelen bizonyitványt elátva községi pecsétünkkel. Kásapatak, jan. 16. Mariskás Juon főbiró néviró Labó Gábor. Alul a község hivatalos pecsétje. Fikucz Gavilla önérzetes mosolylyal leste az irás hatását és várta, hogyan fog a rendőr bocsánatért esedezni, a miért egy „szabad személyt“ bekisérésel mert fenyegetni. A várt hatás azonban elmaradt, helyette a rendőr nevetve zsebre vágta az irást és csak anyitt szólt, hogy előre. Fikucz Gavilla látta, hogy nincs mit beszélni az értelmetlen rendőrrel, hát megindult befelé, azzal a reménynyel hogy a kapitány majd csak respektálni fogja az irását.- Csalódott, — mert bezárták.

* **Millenniris vakáczio.** Diák körökben sok reményeket füztek a millenniumi ünnepekhez, különösen azért, mert az a látványosságokon kivül hosszu vakácziót szerez nekik. Ezeket a reményeket most eloszlatta e közoktásügyi miniszter, a tanfelügyelőségekhez intézett leiratával, mely szerint a millennium alkalmából összesen csak nyolcz napi szünetet adhatnak az elemi és polgári iskolai tanulóknak. Bizony azt kevésnek fogják találni a nebulók, kik egyébiránt, ebben a tekintetben a miniszteriummal egyetemben nem tudják, hogy mikor fejezik be a tanévet. Alkalmasint május közepén, de ez csak egyes tanférfiak terve, mert a miniszterium még nem határozott véglegeseu.

* **Egy parasztlegény találmányai.** Páth somogymegyei községben Simon András tizenkilencz éves parasztlegény uj szerkezetü zongorát állitott össze, mely ötödfél oktávra terjed és különösen finom hangszinezetü. Érdekes, hogy a talentumos legény életében mindössze két izben látott zongorát s akkor is csak futólag. A zongora látható lesz a budapesti kiállitáson. Ugyancsak ez a legény érdekes ujszerkezetü puskát is készitett.

* **Nincs pàrja Edisonnak.** A W. Extrablatt szerint Edison ma-holnap még a csillagokat is le fogja hozni az égről s magánpassziója szerint épitett palotájának mennyezetére fogja aggatni, hogy fényeskedjenek ott, ahol legalább más világitó eszközt helyettesitenek. — Emlitett lap saját külön kabeljén ma azt telegrafáltatja magának, hogy Edison az X sugarak számára olyan substanciát fedezett fel, a mely lehetővé fogja tenni, hogy az ember szabad szemmel a kéz és kar csontjait vizsgálja s nyolcz hüvelyk vastag farétegen is keresztül lásson. — Mégis csak szép dolog, ha egy ujságnak saját külön kábelje van.

* **Buzgóság.** Az orra borvirágos, szemei mélyen bennülők. Az egész ember különben alul van a katona mértéken, mert amolyan liliputi fajta. Csendes lomhasággal áll ott az alkapitány előtt, aki ezen szavakkal fordul hozzá:

— Ön hát koldult.

A kis ember szabódik.

— Nem koldultam én, kérem alázatosan, csupán csak kéregettem.

— Koldulni, vagy kéregetni az mindegy. Hát miért koldult. Hiszen négy forintot találtak a zsebében.

— A megszólitott felüti a fejét, s diadalmasan ragyogott az ábrázatja.

— Nem szeretem a lustaságot, mondja, a foglalkozás nélküli életet.

* **L'Homme Masqué.** Elég szépszámu közönség előtt mutatta be tegnap este ügyességét a »Fekete Sas« nagytermében L'Homme Masqué a franczia büvész. Sikerültek voltak különösen kártya-mutatványai, meg a mit a gyürüvel produkált, bár a kik szivart kaptak tőle, azt a mutatványát állitják a legnagyobbszerübbnek. Ma este lesz itt utoljára.

Sok pénz lenne megtakaritható, ha előforduló rosszulletnél a megfelelő gyógyszer alkalmaztatnék. Egy kitünönek bizonyult gyógy- és háziszer a Vértes gyógysz. Ferenczpálinkája, melynek ennélfogva egy házban sem kellene hiányozni. 6

A HÉTRŐL.

Ez a hét megint a skandalumoké volt, — de uj dolgot igen keveset produkált.

Kezdődött itt a szomszédban egy faluban egy politikai tüntetéssel, melyet úgy hirdettek a publikomnak, mint valami kegyeletes ünnepet. Kossuth

Lajos kétségtelenül volt olyan nagy ember, hogy megérdemel egy mellszobrot halála után még Bárand piaczán is, — de megérdemelt volna egy kis kegyeletet a fiától is. A Herbertek igen irigylésre méltó lények, — mert az apjuk nagy ember volt: ők még nagyobb nagysághoz formálnak jogot abból, hogy születtek s a jó publikum a nyájas publikum ő előttük rója le azt a tiszteletet, melyet az atyjától megtagadott. Mert Kossuth Herbert politikai működése a komikummal határos, az óriási sablonosságnak és az űrnek mintaképei. A demokrata Kossuth Lajosnak fia a demokrata Kossuth Ferencz, aki csak elegáns fogaton jár, melyen a kocsis mellett ott ül a livrés inas. És ez a demokrata Herbert engedte, hogy Bárándon — kezet csókoljanak neki az atyja vitéz katonái.

Nem Kossuth Lajos szobrának a leleplezése volt a bárándi ünnepély, hanem Kossuth Ferenczneknek ünneplése.

*

A másik skandalum egy olyan botrány volt, melyet mindenki várt, és mégsem következett be.

Dániel Józsefet a gentry-kaszinó tagját diszkvalifikálták, mert azzal vádolták, hogy hamisan játszott. Mindenki feszült figyelemmel várta, hogy Dániel gentleman-módjára mikor lövi magál főbe. Dániel József azonban elhatározta, hogy inkább Olaszországba tesz egy kéjutazást, s Itália derült ege alatt elmélkedik az élet szépségeiről, ahelyet, hogy főbe lőnné magát.

S nagyon helyesen tette; Papp Gézának pedig aki a diszkvalifikálás után azt a kurta tanácsot adta neki, hogy lője magát főbe, — nincs egy szemérnyi logikája sem.

Ha Dánlel ártatlan volt, úgy semmi oka sem volt rá, hogy főbelője magát, s akkor kereshette és kereste volna továbbra is az igazát. Ha pedig bünös volt, ha hamisan játszott, úgy iszonyu képtelenség volt tőle azt követelni, hogy úgy járjon el, mint egy gentleman, — mert hiszen nem is volt gentleman! Aki hamisan játszik, az soha sem lövi magát főbe becsületérzésből, — legfölebb a szegénységtől való félelem miatt. Ott még tudja az ember valamennyire okát adni az öngyilkosságnak, ahol egy tisztességes és becsületes ember valami ballépés miatt, a következményektől való rettegéstől agyonlövi magát, — de egy hamis játékos, — az mindenkor képtelen erre, mert itt nem a pillanatnyi megtévedés, hanem a moralis érzék hiánya idézi elő a vétséget.

Dániel pedig öt év mulva ismét gentleman lesz a publikum előtt, csak azok előtt nem akik a lovagias ügyekről jegyzéket vezetnek. Mert a világ olyan gyorsan felejt. . . . . .

*

A hét utolsó szenzációját pedig egy miniszter szolgáltatta, aki párbajt vivott egy úrral, akit egy esztendővel ezelőtt egy kaszinóból kizáratott. Eltekintve attól az érthetetlen dologtól, hogy miként tekinthette elégtétel adásra képesnek azt az urat, akit egy kaszinóból kigolyóztatott: az sem utolsó dolog, hogy Magyarországon a miniszterek éppenúgy lovagiaskodnak, mint az első éves jogászok, — és aztán mégis miniszterek maradnak. Mint a végrehajtó hatalom képviselői a legnagyobb nyiltsággal sértik a azt törvényt amelyet ők hoztak és amelynek betartását és őrzését esküvel fogadták. A jogszokás szerint a párbaj előtt le kell mondaniok magas hivatalaikról, — de sajnosmint sok annyi más jó szokás, ez is csak papiroson létezik már.

Hirforrások.

A hirforrás arról nevezetes, hogy sohasem forrása a hirnek, mint a hogy a főváros legpiszkosabb utczáin található »Möbelquelle« sohasem forrása a butornak, hanem csak valami iroda, amely »előnyös feltételek mellett szállit« butorokat a számtisztek és kishivatalnokok férjhezmenendő leányainak.

Még a kisebb vidéki városok redakcióiban is tengernyi sok a kérdezősködés, hogy ezt vagy azt a hirt milyen forrásból meritették? Fővárosi vagy éppen külföldi lapoknál sohasem keresik ezt a redakcióban, akinek valami keresni valója van, nagyon könnyen rátalálhat a hirforrásra.

Mert riport és riporter ma már nem létezik Európában, csak Görömbölyön, Párisban és Londonban. A többi lapok nem tartanak riportereket, — készen kapnak a redakciójukba mindent.

A legritkább esetek közé tartozik, mikor valami eseményről csak a saját impressziói vagy közvetlen értesülései után referál a hirlapiró. Ilyenek a nyilvános összejövetelek és gyülések — azonban ezekről is nem ritkán kész jelentésekhez jut, — az illető egylet vagy társulat szives jóvoltából.

A rendőri beavatkozást igényelő esetekről pedig maga a rendőrség hivatalból udvarias készséggel referál, mert tudja, hogy az a hirlapiró is a közügyet szolgálja s nem ritkán a rendőrségnek tesz nagy szolgálatot, amikor éppen az ő jelentések alapján regisztráljá a dolgokat. Minden közhivatalnak az ajtaja nyitva van a hirlapiró előtt, vidéken ma már csak ezekre szorul a riport, — s mindenütt többkevesebb előzékenységgel sorolják fel, hogy mi hir a közigazgatásban, a városi, megyei hivatalokban, kórházban, csendőrségnél, bíróságoknál, stb. stb.

Igen jelentékeny szolgálatokat tesznek »lapunk barátai« is, akik mig ócsárolják »lapunkat,« beszámolnak a város legfrisebb pletykáiról, melyek ugyan száz eset közül legfölebb csak egyben szolgáltatnak hiranyagot, de nem ritkán igen jó nyomra vezetik a riportban dolgozó ifjabb munkatársakat.

Legnélkülözhetetlenebbek és legtöbb bajt okoznak a vidéki levelezők, akiknek nincsen prakszisuk ahhoz, hogy megkülönböztessék a mit beszélnek attól, ami igaz. Éppen ezért a rekriminálók legnagyobb része a vidékiekből telik ki.

S nagyon nehéz megnyugtatni őket, mert hiszen a közönséggel szemben mindenért egyedül a szerkesztő a felelős, és a lap érdekei megkivánják, hogy a szerkesztő sohase »adja ki« a munkatársát vagy a czikk iróját. Majdnem olyan ez egy jó redakcióban, mint a gyónási titok. S igen nagy élvezet szerkesztőnek lenni akkor, mikor olvasóink már akkor is nagy lármát csapnak, ha valami referádában tévedésből **i** helyett **y**-al, vagy **y** helyett **i**-vel irtuk a nevét.

Fővárosi ujságok redakcióiban ilyenektől meg van kimélve a szerkesztő, mert ott tudja mindenki, hogy ott valamelyik kőnyomatos a hir forrása.

A kőnyomatos egy rengeteg nagy ujságlepedő, amelyen lithografált betükkel olvashatók a nap eseményei. Obskurus nevü emberek szerkesztik a legtöbbjét, — de mind igen drága, mert csak a napilapok fizetnek elö rájuk. Van olyan is, amelyiknek 1500 frt az évi előfizetési ára, s ezért estenkint kétszer jelenik meg, 4—5 külföldi hirrel. Átlagos áruk azonban 360 frt évenkint. Ilyen áron természetesen csak egy ujság vásárolhatja meg őket, s nem csoda, ha egy jó redakció ilyen hirforrásokra 6—8—10000 frtot költ évenkint.

Igen fontos dolgok ezek a kőnyomatos lapok, s egyre szaporodnak. Külön lapjai vannak a politikának, a vidéki és külföldi értesüléseknek, a rendőri természetü hireknek, szinházaknak, egyleteknek, stb. A legtöbb lap a bécsi »Pol. Corr.«-t is járatja, amelyet már kézirat ban kapnak meg selyempapirra kopirozva az esti gyorsvonattal. A kelet politikai eseményeiről ugyszólván csak ebből értesül a közönség.

S a kőnyomatos ujság igen jó fejős tehén, ha 15—20 példányban jelenik is meg, különösen, ha »félhivatalos«, — azaz; ha a kormány fizeti. Pl. e sorok irójának a mult őszön egyik fővárosi ujságban hiteles és hivatalos iratok alapján volt alkalma kontsatálni, hogy pl. a Budapesti Tudósitó szerkesztője Bánffytól évi 12000 frt, Lobkowitz hg. hadtestparancsnoktól évi 4000 frt. — stb. stb. szubvenciót kap, ugy, hogy a 30 példányban megjelenő ujság minimális évi jövedelme 70000 frt. Pedig csak kővel nyomatják naponkint kétszer, egy-egy darabra, s gyakran csak 3—4 sort tartalmaz. Az a hivatása, hogy leczáfoljon mindent, a mit a gazdái ellen irnak.

Ezek a lapok mind felelősek azért, a mit irnak. Vannak azonban időszaki kőnyomatosok is, tenyérnyi papirszeletek egy-egy hirrel, amelyet valami kopottas alak hoz be a redakcióba. Nem felelös a hirért, — amely rendesen igen használható, de botrányosan rosszul van megirva, — s kap érte az illető soronkint — négy krajczárt, ha gyakran szokott hirt hozni, — ha pedig csak kivételesen, ugy kap a hirért 2—3 frtot. Jobbára az ilyen szegény ördögök hozzák be a lapoknak a — katonaügyi hireket és szenzációkat.

S vannak, akik ebből a hirszolgálatból szépen megélnek, de bizony ez a legrosszabb mesterség a világon.

A fővárosi ujságok levelezői költségeik megtérítésén kivül szintén megkapják a soronkint 4 kr. honoráriumot. Van a vidéken ujságiró, aki ilyen négy krajczáros sorokkal megkeres évenkint 3000 frtot. Egy közepes főváros,i ujság pedig kiad a vidéki levelezésekre és tudósitásokra évecekint 10—12000 frtot.

Fővárosi ujságok közül a vidékre kevés küld munkatársat, s csak politikai vagy igen nagy eseményeknél, s némelyik hadgyakorlatoknál. De ez a legdrágább mulatság, s a vasuti szabadjegy daczára belekerül naponkint minimum 50—100 frtba. Persze csak igazi nagy ujságoknál, melyek neves ujságirókat és nem Kozák Manókat küldenek ki.

Bécsben, s különösen Berlinben óriásilag el van terjedve a kőnyomatos intézmény. Ugyszólván minden városrésznek megvannak a maga kőnyomatos lapjai, amelyek közös megállapodás után felosztják a munkát egymás között. Sőt ha pl. a berlini szociálisták naggyülést tartanak: az egész munkát husz kőnyomatos »hircsarnok« végezi, olyformán, hogy még az egyes szónokokat is felosztják egymás között, — a nagy lapok hirlápirói pedig már délután 5 órakor kész anyagot kapnak az asztalukra. Angliában és Amerikában azonban még vannak riporterek, akik maguk futnak minden hir után, sőt a legtöbb nagy lapnak külön távirdája is van. Különben a Frankfurter Zeitungnak és a Kölnische Zeitungnak is külön drótja van Berlinig, s külön távirda hivatala is ugy a berlini, mint a frankfurti és kölni szerkesztőségeikben, ugy, hogy a birodalmi gyülés berekesztése után egy óra mulva már betüről-betüre közli a Berlinben elmondott összes beszédeket a napjában háromszor megjelenő Frankfurter Zeitung is.

Hogy mindez rengeteg pénzbe kerül, az természetes. No de hiszen a Neue Freie Pres-

sének is 42.000 frtos távirda számlája van a mult évről, pedig krajczáros táviratokat kap; a párizsi Figaró 200,000 frankot költ évenkint csak szerkesztőségi estélyekre, a New-York-Herald pedig északsarki expedicziókat szervezett a saját költségén, amik több mint egy millióba kerültek s egyik riporterét, Stanleyt elküldte Közép-Afrikába az elveszett utazót Livingstonet felkeresni. Ezeknek a lapoknak milliókat tesznek ki az évi budgetjeik s aztán nem lehet rajta csodálkozni, ha azt mondjuk róluk, hogy *nagyhatalom*.

Magyarországon, Ausztriában és Németországban nagyon elfajult a hirszolgálat, olcsó, könnyü s éppen azért felületes minden s nem konkurrálnak a lapok egymással, legfölebb csak üzleti dolgokban.

Nem is csoda, a magyar és német közönség mindig megmarad a lapja mellett, mig csak valami botrányt nem csinál s kritizálgatja, de hü marad hozzá. Angliában és Amerikában ellenben egyetlen hir képes nagygyá tenni, vagy megbuktatni egy ujságot.

Ha majd nálunk is olyan nagy mérveket ölt a konkurrenczia, akkor majd nálunk is nehezebben hozzáférhetők lesznek a hirforrások, de lesznek majd riporterek, akik törzskarát fogják alkotni minden szerkesztőségnek.

Styx.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-uteza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-uteza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-uteza.**
Tanker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-uteza.**
Nezey János füszerkereskedésében **Körös-uteza**
Frankl Mari tőzsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-uteza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

EGYLET.

A »**Szigligeti-társaság**« mint már jeleztük, ma délelőtt 11 órakor tartja nagyérdekü felolvasó ülését a jogakadémia disztermében.

A »**Biharvármegyei Népnevelési Egyesület**« f. évi márczius 29-én vasárnap délelőtt 11 órakor, Biharvármegye székházának termében tartja évi közgyülését, melyre az egyesület tiszteletbeli, alapitó, rendes és pártoló tagjait tisztelettel meghivja az elnökség. A közgyülés tárgyai: A választmány évi jelentése. A számvizsgáló bizottság előterjesztése. Az 1896. évi költségelőirányzat megállapitása. Inditaányok.

A nagyváradi ipartestület betegsegélyző pénztára f. hó 22-én d. e. 10 órakor közgyülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék Millye Gyula elnöklete alatt holnap nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Nagy Balázsné lopás büntette.
Papp János sikkasztás büntette.
Buzás Béniné sikkasztás vétsége.
Mundura Demeter gondatlanságból okozott emberölés vétsége.
Beöthy Béla lopás büntette.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 41

XIX.

Nagyon kevés mondanivalónk van még hátra. Idők multán lassanként visszatért a lelki béke a neurodei kis falusi lakba, az öröm az persze mindörökre távozott onnan. Wesselhöft egy igaz barát önzetlenségével hozta rendbe a zilált anyagi viszonyokat mely után maradt annyi a bárónénak hogy békén megmaradhatott otthonában. Csaknem kolostori magányba élt ott az öreg asszony. Adél gondosságától, szeretetétől oltalmazva. Volt-é sejtelme róla, hogy ért véget szerencsétlen fia? ki mondhatta volna meg? Ő nem beszélt róla soha. Körülvette magát Theobald gyermekkori képeivel s ha nézegette azokat, szemei megteltek a csöndes bánat könnyeivel kezeit ájtatos imára kulcsolá! Irgalomért, kegyelemért imádkozott szerencsétlen, oly hirtelen Isten itélőszéke elé került lelke számára. Örömtelen élete terhét örömest hordozá, hogy legalább részben eleget tegyen azért, amit az vétett.

Braunsbergről is Wesselhöftnek kellett gondoskodnia. Az öreg ember annyira gyermekes és feledékeny lett, hogy teljesen képtelen volt komoly munkára. Korábbi ellenszenve helyébe Wesselhöft iránt most az alázatos engedelmesség lépett, mindent jóváhagyott amit az tett s vakon követte rendelkezéseit. A büszke villát, a kattenstädti birtokot menten eladták s helyette egy szerény házban vonták meg magukat. Ott foglalatoskodott az öreg gyümölcsfáival, virágaival, amit még gazdag korában szeretett volna megtenni, de méltóságán alólinak találta, minden üzleti ügyet egészen Wesselhöftre bizott.

Ez mind gyakrabban jelent meg a háznál s minél többször jött, annál nélkülözhetetlenebb lett neki is azok társasága akikért örömest vállalkozott e nagy munkára, hogy a chaosba rendet hozzon. Sikerült neki a hajótörésből megmenteni annyit, hogy Braunsberg kényelmesen, bár szerényen megélhetett Egy nap az őszi szél már másodszor fútt Kattenstädt tragédiája óta az avaron át ismét eljött s Braunsberggel hosszabb ideig értekezett. Bessie, nagy szalmakalappal fején a kertben foglalatoskodott, a hervadt rózsákat vagdalta le. Lépteket hallva fölpillantott s barátságosan nézett a házból jövő Wesselhöft elé.

Ez megállott s édes gyönyörrel nézte a munkás serény leánykezeket.

»Föladatom immar megvan oldva, Miss Lightfoot« kezdé a férfi. »Minden a legszebb rendben van. Semmi értelme nem lehet további látogatásaimnak hacsak» . . elhallgatott s ránézett a leányra.

A nagy kalap mély árnyat vetett az elpiruló üde arczra, a leány nem felelt, csak lenézett a földre.

»Hacsak« . . . folytatá a férfi közelebb lépve. »Nem örömest emlékeztetem ugyan kinos jelenetekre, de most mégis kénytelen vagyok megkérdezni: emlékszik-e még arra a pillanatra midőn Adél baronesse szemére vetette nagysádnak hogy sohasem szerette szegény Kattenstädtet?

»Igaza volt-e midőn azt mondta?«

Bessie intett fejével, sőt egy halk »igaza volt« is kicsuszott ajakán.

»Szabad-e hát remélnem, hogy képes lenne megosztani vélem szerény otthonomat, hogy a legboldogabb emberré akar tenni ezen a világon? Bessie édes, drága Bessie én hiven szolgáltam önért, mert ismeretségünk első pillanatától fogva szerettem, akkor se téphettem ki szivemből kedves képét, midőn egészen elborult boldogságom ege midőn reményem utolsó derüje is elsötétedett. Csak azóta van kedvem élni, mióta e remény ujra föltámadt. Ugye nem küzdöttem hiába?«

Bessie fölpillantott reá — édes mosoly játszadozott ajkai körül — változhatatlan szerelem sugára ragyogott jóságos nyilt szemeiben. Mind a két kezét a férfiéba tette, s ez tudta most már, hogy megtalálta boldogságát, hogy nem remélt, nem küzdött hiába.

(Vége).

TÁVIRATOK.

A királyné Korfuban.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) Ő Felsége a királyné, ki a napokban Cannesből Nápolyba utazott, ma innen Korfuba érkezett meg.

A Vágó-féle diszmenet.

Budapest, márczius, 21. (Saj. tud. táv.) Bánffy báró miniszterelnök kijelentette, hogy a Vágó által tervezett történelmi diszmenetet felveszi a hivatalos programmba, ha a diszmenet költségeit szeptemberre társadalmi uton biztositják. E biztositás már megtörtént s igy a diszmenet sorsa biztositva van.

A kiegyezési tárgyalások.

Budapest, 1896. márcz. 21. (Saját. tud. táv.) A kiegyezési tárgyalásokat, a melyekben Bánffy báró, Jósika báró, Lukács, Dániel és Darányi miniszterek részivettek, ma befejezték. A törvényjavaslatok végleges megállapitása végett husvét után az osztrák miniszterek Budapestre jönnek.

Szelesst kiadják.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) Szeless Adorjánt, aki a Hentzy-szobor ellen merényletet követett el, a franczia kormány csalás és sikkasztás vétsége miatt kiadta, de kikötötte, hogy a Hentzy-szobor ellen elkövetett merényleteért el nem itélhető és büntetésének kitöltése után nyolcz napig a franczia hatóságok védelme alatt marad.

Lauka beteg.

Nagy-Becskerek, márcz. 21 (Saj. tud. táv.) Lauka Gusztáv Torontál megye tiszteletbeli főjegyzője, az általánosan ismert iró sulyosan beteg és kevés a remény felgyógyulásához.

Közgazdaság.

Alföldi birtokok és a szeszgyártás.

II.

A sertés tenyésztés lényeges szerepet az üzemrendszerre nem gyakorol, részben, mert trágyája kevés és csekély értékü, részben, mert ugyis szemes takarmányokkal él.

A lótenyésztésnek azonban a mainál általában nagyobb kiterjedés volna adható.

Mezőgazdasági ipar nem igen tud lábrakapni, pedig csupán csak az volna képes és volna hivatva az alföldi gazdálkodáson lényegesen változtatni és azt előnyösen befolyásolni, mert általuk a gazda nagy tömegü és olcsó takarmányhoz jut, melyet a mezőgazdasági iparágak mellékterményként szolgáltatnak. Ez pedig 2 irányban fejlődhetne ki, a mennyiben a mezőgazdasági ipar két ágának vannak még az alföldön is alapfeltételei, nevezetesen a czukorgyártás és szeszgyártásnak.

Előbbiről csak röviden óhajtok szólani, kiemelvén, hogy jó czukordus répa az alföldnek csaknem minden vidékén terem, sajnos azonban, hogy a létesülő gyárak nem annyira a szükségletet pótoló kis szövetkezeti, mint inkább nagyüzemüek; több kis szövetkezeti czukorgyár ugyanis nézetem szerint kedvezőbb befolyással volna a mezőgazdászatra, mint egy-egy nagy, mert előbbinek répaszeleteit csaknem az összes répát termelő birtokos igénybe venné, mig az a nagy területekre basirozott nagy czukorgyáraknál nem szokott a távoli termelők által igénybe vétetni, pedig a czukorrépa termelésnek részben a szelet s egyéb gyári hulladéknak trágyaként való felhasználásában rejlik a gazdaságra való jótékony hatása.

A czukorgyáraknál sokkal jótékonyabban hatnának az alföldre a mezőgazdasági szeszgyárak, a melyek prosprelásához azonban szükséges a kormánynak jóakaratu támogatása és erélye is, hogy ezek a nagy szaszgyárakkal szemben a szükségelt védelemre találjanak.

Csaknem hihetetlennek tetszik, hogy daczára azon körülménynek, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak válságos helyzete ma általánosan ismert — mégis annak adok kifejezést, hogy az alföldi gazdálkodás egyoldalu zsarló voltán csakis, a mezőgazdasági szeszgyárak létesülésével vélek segithetni. —

Hogy a mezőgazdasági szeszgyárak nem szaporodnak oly mérvben mint ahogy az kivánatos volna, annak oka egyenesen szeszadó törvényünkben rejlik. —

Nem a szeszadót tartom magasnak, mert látjuk, hogy a szesz azt elviselni képes, de az évenkint termelni engedett mennyiség sok, ugy hogy a tultermelés végett a szesz ára alig képes a termelési szükségek fölé emelkedni; volna inkább a szeszadó magasabb, s a termelni engedett mennyiség kisebb s a szeszgyárosok panasza nem volna oly gyakori.

Az évenként termelni engedett szeszmennyiség csökkentésével azonban, a mezőgazdasági szeszgyáraknak szaporodása, főleg pedig az alföldön nem éretnek még el, mert a gazdasági szeszgyárak a kivánatos módon csakis akkor szaporodhatnának, ha azok kedvezménye, szemben a szesznagyiparral, legalább is annyira fokoztatnék, mint amily arányu különbség van termelési költségeik között. Ennyi tekintetet a mezőgazdászat magyarországon ugy hiszem joggal megkövetelhet, annál is inkább, mert nemzetgazdasági érdekek kivánják, hogy a nagy szeszipar, fokozatosan csakis a szeszfinomitás és a melosse-szeszgyártás terére szoruljon vissza.

Eltekintve a szeszfinomitás terétől a szesznagyiparnak ma még csakis azért van nemzetgazdasági fontossága, mert a viszonyok behatása folytán nem létesülhetett annyi gazdasági szeszgyár, a mennyi a belföldön fogyasztott mennyiséget előállitani képes volna, de mind addig amig ez el nem éretik, a szesznagyiparnak nemzetgazdászati fontosságát kétségbe vonni nem lehet; mint fogyasztók és termelő, mint forgalmat létesitő és adózó lényeges szerepet játszik az orszagban, de nem gyakorol a mezőgazdászatra kedvező befolyást, vagy legalább távolról sem olyat, mint a minőt gyakorolna helyettük az a sok gazdaság, szeszgyár, mely az ő kontingensük legnagyobb részét termelhetné.

A szeszgyártásnak, hogy ezen ipar nemzetgazdasági előnyei, teljesen érvényre jussanak, tökéletesen a gazdaságok keretébe beolvadónak kellenék lennie, nemcsak azért, mert az összes — abban nemesités alá kerülő — nyerstermények a mezőgazdasági őstermelés produktumai, de még inkább azért, mert összes melléktüneményei csakis a mezőgazdálkodás keretében használhatók fel.

Az ipartestület előljárósága f. hó 19-én tartott rendes havi ülésén a következő ügyekben határozott: A pénztárnok jelentése a február havi, a számvizsgálók által megvizsgált pénztári számadásokról, melyek szerint a bevétel 525 frt 25 kr., kiadás 1072 frt 49 kr., kiadási többlet 547 frt 24 kr. — tudomásul vétetett. Két rendbeli kisebb számlára 67 frt 35 kr. kiutaltatott. Az elaggott iparosok alapjára e hó folyamán a nagyváradi takarékpénztár által adományoztatott 150 frt, a kereskedelmi bank által 25 frt, a biharmegyei takarékpénztár által 20 frt, a szives adakozóknak elismerő köszönet szavaztatott. A menházi gondnoki állásra titkos szavazat utján Talpas Gáborra adott 11 szavazat ellenében Végh Mátyás lett 13 szavazattal megválasztva. A menházba életfogytiglan való eltartásra május hó 3-tól kezdve Máté András csizmadia, Szabó Károly gubás és Juhász Lajos asztalos iparosok lettek felvéve, a 4-ik hely ez idő szerint betöltetlen hagyatott. Az ezredéves ünnepély alkalmával megtartandó diszközgyülést, ha valami akadályba nem ütköznek, május hó 3-án Biharmegye házának termében óhajtják megtartani. A menház két udvarának befásitása elhatároztatott, a czipész szakosztály megalakulására márczius hó 29-én az ipartestület helyiségében értekezlet fog tartatni.

Meghivó! Unghvári László faiskola tulajdonos Czeglédről, e helyen is felhivja a gyümölcsészet barátait, hogy telepét a nyár folyamán felkeresni, illetve becses látogatásukkal kitüntetni sziveskedjenek. Jó alkalmat nyujt erre az ezredévi kiállitás és azon körülmény, hogy Czeglédre — a nyugati, vagyis a volt osztrák vasuton — $1^1/_2$ óra alatt el lehet jutni. Fent emlitett czég a kiallitáson részt nem vesz, mert a vállalat természete, illetve a kiállitást érdemlő növények és tárgyak legnagyobb részt fel nem vihetők és hogy a tulajdonost sem rajz, sem mintázat, sem adat közlés nem képesithetik arra, hogy a nagyszabásu dolgoknak csak 100-ad részét is feltüntetni birná, mit különben a helyszinén 1—2 óra alatt teljes nagyságában lesz szerencséje bemutatni.

Terménytőzsde.

Budapest, márczius 21.

Buza tavaszra, bácskai	7.04
» tavaszra, északi	7.05
» szeptember-októberre, bácskai	6.72
» szept.-okt.-re északi	6.73
Rozs tavaszra, bácskai	6.33
Rozs tavaszra, északi	6.35
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.16
» jun.-jul.-ra, északi	4.18
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.re, északi	10.70

Bécs, márczius 21.

Buza tiszai	7.30—7.60
» bánsági	7.10—7.50
» bácskai	7.10—7.30
» szokványáru őszre	7.12—7.14
» szokványáru tavaszra	7.28—7.30
Rozs tiszavidéki	6.85—7.08
» szokványáru őszre	6.69—6.70
» szokványáru tavaszra	6.59—6.61
Tengeri magyar	5.90—7.25
Zab, magyar kereskedelmi	4.61—4.63

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 márczius 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.40
Magyar koronajáradék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.25
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	150.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	145.—
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.50
Osztrák magyar bankrészvény	985.—
Magyar hitelbank részvény	414.—
Osztrák hitelintézeti részvény	376.80
Osztrák-magyar államvasuti részvény	358.—
20 frankos arany (Napoleondor)	956.—
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.75
Páris vista	47.90
20 márkás arany	11.78

Szerkesztői üzenet.

B. T.—Nagyvárad. Teljesen elégnek tartottuk a *Pável elleni tüntetés bünügyére tegnapi számunkban* annyit közölni, hogy *a kir Curia teljesen helyben hagyta a kir Tábla vádalá helyezési határozatát.* Az összes vád allá helyezetteknek azért nem közültük, mert a közönség ismeri már az ügyet a vád alá helyezettek pedig kiket legközvetlenebül érdekel a dolog, tudják a kir. Tábla határozatát. Azon feltevése igen naiv, hogy nem hiszi hogy közleményünk megfelelne a valóságnak a másik lapban nem volt meg. Hiszen éppen ez a forsza az ujságirásnak!

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

NYILTTER.

A »Fekete Sas«
nagytermében
ma vasárnap,
márcz. 22-én
nagy bucsu
büvész-előadás

rendezi

L'Homme Masque

Az összes büvészek királya.

Egész uj müsor nagyszerü mutatványokkal.

Helyárak: Számozott hely 1 frt 50 kr. és 1 frt. Állóhely 50 kr. Deák- és karzatjegy 30 kr. Jegyek előre válthatók **Pauker Dániel** könyvkereskedésében. 78 3—0

Pénztárnyitás 7, kezdete pont 8 órakor.

Tisztán kezelt, természetes

HEGYI-BOROK

a legelőnyösebb árban!

Nagyobb kedvező bevásárlásaim folytán elismert **legjobb minőségü boraimat** a következő árban árusitom:

Kitünő asztali ó-bor, literje . . **30** kr.
— 100 liter 21 frt. —
Magyarádi ó-bor, literje . . . . **38** kr.
— 100 liter 28 frt. —
Magyarádi ó-bor I., literje . . . **46** kr.
— 100 liter 32 frt. —
Ménesi veres bor, literje . . . **40** kr.
1885. évi Ménesi veres bor, literje **66** »
1885. évi Magyarádi bakator, literje 66 »

Mindennemü üvegelt csemege-, aszú- és pezsgőborok, a legolcsóbb árban.

Ajánlom még jól berendezett

fűszer- és csemege üzletemet.

BOROKAT nagybani vételnél a legolcsóbban számitom.

Vidéki megrendelések a **legpontosabban** teljesittetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyváradon, Nagy-Körözs-utcza, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés! (69) 2—2

Felhivás orvosi pályázatra.

A Nagyváradi Ipartestület Betegsegélyző pénztára három, a müködési idő lejárta folytán megüresedő orvosi állásra pályázatot nyit.

Tudomására adom ennélfogva a helybeli gyakorló orvos uraknak, hogy a pályázatok **folyó hó 26-án d. u. 5 óráig** a pénztár hivatali helyiségében (Kert-utcza Ipartestület) alulirottnál benyujthatók.

A feltételek és kötelezettségek ugyancsak a pénztár helyiségében d. e. 8—12-ig és d. u. 2—5 óráig tudhatók meg.

Nagyváradon, márcz. 22-én.

Bertsey György,
betegsegélyző pénztári elnök.

PEKARIK ENDRE

kárpitos

Nagyvárad, Kisposta-uteza 364. sz.

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy mindennemü **divánok, ottomán, hencser, ebédlő divánok, egyszerü** és **fényezett támlányokkal a legjutányosabb árban** kaphatók, valamint

uj garniturák és ócska butorok

behuzása a legjutányosabb árban készittetnek.

Ruganyos töltött matracok

10 frttól feljebb készittetnek butorszövetekből.

Készletben nagy választék.

A tisztelt közönség pártfogását kérve maradok tisztelettel

75 2—15

Pekarik Endre,
kárpitos.

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint a már 51 év óta a **Zöldfa-uteza**n fennálló

ékszer- és óra-

raktárunkat

Fő-utcza, a szinház épületébe (a volt Bertsey-féle üzlethelyiségbe) áthelyeztük.

Midőn ezen körülményt b. tudomására hozni szerencsénk van, értesitjük egyszersmind, miszerint raktárunkat jóval megnagyobbitottuk és ugy minden e szakmába vágó **arany** és **ezüst ékszerek, drágakövek,** valamint mindenféle **zseb-, inga-, fali-** és **ébresztő-órákból** továbbá mindennemü

egyházi szerekből

u. m. **kelyhek, szentségtartók** és **gyertyatartókból** rendkivüli dus választéku raktárt tartunk.

Eddig iránt unk tanusitott szives bizalmát ez uton megköszönve, kérjük azt részünkre továbbra is fenntartani és üzlethelyiségünk változtatását tudomásul venni.

Mühelyünkben mindennemü **zseb- és inga-óra és ékszer javitása olcsón és pontosan elkészittetik.**

Szives megbizásait remélve, maradtunk kiváló tisztelettel

Weisz Ignácz és fia.

70 4—10 órás-ékszerészek.

Alapittatott 1850-ben.

Dell'Orto Károly

magkereskedése

a „ZÖLD KOSZORU"-hoz.

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Van szerencsém a nagyérdemü gazdaközönségnek ajánlani **aranka mentes**

franczia és magyar luczerna,

stiriai vörös lóhere, angol perje magvakat és a legkitünőbb **pázsit-disz vegyületet** s továbbá **valódi oberdorfi kerek palack alaku, Dobidos** javitott uj. **Mammut takarmány, répa magvakat**, melyekért felelősséget vállalok.

Lenmag, Gemborka vagy **inorieza. Kendermag.**

A t. gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várom.

Képes árjegyzéket kivánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesitek; csomagolási költség nélkül. 57 5—6

Szőllő-karók

tölgyfából nagy mennyiségben eladók.

A karók fiatal tölgyfából készültek és teljesen egyenesek, hossza 2 méter és 180 czentiméter külön-külön rakva.

A karók az erdőn eladatnak a bihari vasuti állomástól mintegy egy órányira távolságban.

Levelek intézendők

Gróf Cruy uradalmi intézőségéhez

Siter, posta Szalárd (Biharmegye.)

(3) 5—26 **Gyors és biztos segély**

gyomorbaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghathatósabb gyógyszer az egészség fentartására, a nedv és vérnek tisztitására és tisztántartására és jó emésztés elyidézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfüvekből leggondosabban elkészitve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgörcsnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolulásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dicsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetek, hogy minden üveg az egyedül én általam eredeti előirás szerint készitett, dr. Rosa életbalzsama, bék kartonba van begöngyölitve, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa életbalzsama, B. Fragner gyógyszertára a »fekete sashoz, Prága 205—III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és franczia nyelven, homlokzatán törvényszékileg bejegyzett alábbi védjegygyel. — **Dr. Rosa életbalzsama valódi minőségben kapható a készitő főraktárában**

Fragner B., gyógyszertárában »zum schwarzen Adler« PRAGA 205—III. szám. Budadesten **Török József** gyógyszertárában. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszertára raktáron tartja ezen **életbalzsamot.** Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemü gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásunak elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedéseknél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Linden gyuladás, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt meggyógyittatik; ha azonban genyedés állt be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik.

25 és 30 kros dobozokban.

Ovás! Minthogy a »prágai egyntemes **házi kenőcs"** igen gyakran hamisittatik, mindenkit figyelmeztetek, hogy eredeti aláirás szerint csakis nálam készittetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga érczdobozba, a melybe töltetik, vörös használati utasitásba (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjegygyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kisérlet által kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyitására **1 üvegese 1 forint.**

FELTŰNŐ!

HÁZIASSZONYOK sok pénzt takaritha tnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használata által.

Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világitó-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világossággal ég.

A hüvely ugy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. **Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expediáltatnak. — Magyarországon egyedüli elárusitója: **BRAND A.** Budapest, Kalap-utcza 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárusitók,

(68) 14—20

Eredeti **asztali-, pecsenye- és pezsgő-borok.**

JANKY ANTAL

Nagyváradon

felhivja a t. cz. közönség figyelmét gazdag választéku **eredeti hamisitatlan boraira,** raktáron van a **villányi** csász. és királyi főherczegi pinczéből **Villányi veres-** és **Burgundi fehér borokból,** az **Andrényi Kalmán utóda** czég Ménes hegyaljai **többfajta veres-** és **aszu, Adolfo Pries malagai** bortermelő, spanyol **Malaga, Madeira, Scherry, Oporto** és **Lacrima cristi** egyedüli raktára, **Pommery** és **Greno, H. G. Mumm** és **társa, Irroir Ernest** és **Heidsick & Ci** valódi franczia pezsgő-borok, **Törley József** és **társa** Promontor, **Littke J.** pécsi cs. és kir. udvari szállító, **Hubert J. E.** pozsonyi pezsgő-gyárak kitünő borai raktáron vannak és lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ajánlja még saját termésü **1888-ik asztali, Rajnai** és **Olasz rizling** üvegelt, kitünő borait. 172 6—10

Védjegy.

FERENCZ-Pálinka

(216) 17—26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógytárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére **Ifj. Weisz Ernát** urnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, Ifj. Popper József és **Mertz Nándor** uraknál, valamint Nyiry György ur gyógyszertárában, a hol azon kivül kaphatók a »SAS« gyógyszertár világhirü gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomoresszencziája;* dr. Heufel-féle *vértisztitó labdacsok; Injectio* és *Capsules vegét.; Antibelin; Sassaparilla kivonat;* Herkules-fürdői *köszvényszesz* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készitőtől: **VÉRTES LAJOS „Sas" gyógyszertárában, Lugos 2/a sz.**

Tiszta jó bor.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy ☛ **Olasziban, (Stiedl-ház)**

eddig Czeglédy Sándor ur által birt

bor-üzletet

átvettem.

Kaphatók nálam a legfinomabb

érmelléki asztali-, pecsenye és dessert-borok,

egri vörös bor liter és hordószámra és palaczkokban, továbbá

hazai és valódi franczia pezsgő

a lehető legjutányosabb árak mellett

Boraim hamisitatlan tisztaságáról és jóságáról beszélni fognak a tények és tapasztalatok, azért is tartózkodom a nagyhangu frázisoktól és kérem a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit.

Tisztelettel 79 2—10

D. Berger Ignácz,

borkereskedő

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér (Stiedl-ház.)

Erődi H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utcza

elvállal és pontosan teljesit ugy **helybeli,** mint **vidéki** mindenféle szakmájába vagó megrendeléseket **mérsékelt árak mellett.**

Vidéki küldemények **gondos csomagolás** és **pontos szétküldés** következtében, rendes időben és **sértetlen állapotban** érkeznek.

Husvéti czukor- és selyem

diszitojások

☛ **3 krtól 10 frtig** ☚ **kaphatók.**

Czukrászdámban egy szolid leány **elárusitónul** felvételtik.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradi szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

NAGYVÁRAD, Fő-utcza, a Széchényi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czímfestő- és mázolási munkák

elvállalnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészies kivitelü márvány-utánzatokat és aranyozásokat állitunk elő.

Különlegességek üveg-czégtáblákban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezekre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó összes diszitési munkálatok.

Tapeta- és papir-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatnak.

Minták és vázlatok kivánatra dijmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért kezességet vállalunk.

Száraz és saját készitményü tisztán kezelt, olajban tört **festékek,** kitünő minőségü

szobapadló-fénymázak, angol lakkok,

kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek,

házi mázoláshoz szükséges anyagok,

kellő utasitással, szinvegyitések tetszés szerint.

49 7—20 Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.